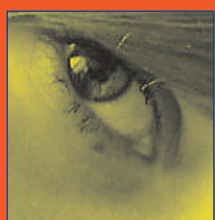

**DOBŘÁ
ADRESA**

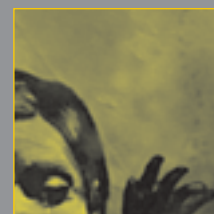

Z obsahu

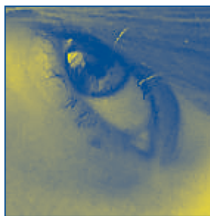
Tři básničky na úvod

Staré dobré rubriky
v povedeném provedení

Tři básničky na závěr

Obsah:

Tři básničky na úvod

Marcela Pátková (4)
Iva Dvořáková (12)
Irma Postmanová (16)

Před Strží

Michal Kliment: **Extase československého filmu 3 – Revizor** (20)

Martin Groman: **Kvítky na tubetějce – Abych se straně opět mohl s čistým svědomím podívat do očí** (24)

Ivo Fencel: **Smutná bilance aneb Říkali mu pavouk** (30)

Jakub Šofar: **A to nestačí (že to nestačí)** (31)

Z Hollaru: **Grafické techniky 5** (32)

Strž DA

Komiks: Jaroslav Balvín ml.: **Komiksová Kytice: Odvážný experiment povedený jen zčásti** (34) / **Výtvarné umění:** Petr Jiška: **Námořní deník – Kůže národa** (37) / **Divadlo:** Nikola Richtrová: **Opět u stolu, tentokrát doma** (39)

Za Strží

Kateřina Komorádová: **Mediální (po)věstník 3** (40)

Znáte staré české báje? (test Ivo Fencle) (42)

Cannyho komiks (43)

Viki Shock: **Smějící se bestie aneb Političtí šašci** (44)

Krátká fotoreportáž ze křtu Antologie Divokého vína (46)

Podobrazník Honzy Hanzla

Rozhovor (48)

Tři básničky na závěr

Jana Štroblová: **Lamentace** (49)

Kateřina Bolechová: **Pod pěnou Heinekenu** (52)

Barbora Baronová: **www.barborka.bloguje.cz** (58)

Na titulní stránce: Marcela Pátková (k článku na str. 4)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 3, ročník 8. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štěpán Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Václav Dvořák, Martin Groman, Kateřina Komorádová, Viki Shock, Jakub Šofar, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětsí obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám naepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

báSeň měSíce

Petr Zemek

X X X

Zástupy slepých andělů si zapějí chór,
který Tebe,
má nevinná hříšnice,
bude doprovázet a děsit
na cestě ke klášteru.

Na cestě,
kde z tvých rtů i kameny sténají
a tráva nechce růst.
Má nevinná hříšnice,
nech se spálit ohněm,
abys mi neoněmela
v plesnivých stěnách
té monstrózní stavby.

Pravda vždycky nasytí oheň.
Ten pak umře.

z rukopisného cyklu Momentky

Naši milí,

kdo by neměl rád ženy. Muži mají rádi ženy, ženy mají rády ženy, ba dokonce i děti mají ženy docela rády. Abychom tedy vyhověli obecnému vkusu, připravili jsme vám po pár měsících další speciál plný ženských básnířek. Žen to krásných, ale především tvořivých a nekonvenčních. A abychom bortili genderové stereotypy, budeme odtěd o ženské poezii mluvit jako o boxu.

Hned v prvním kole na začátku čísla vás napálí svou drsnou poetickou pěstí záhadná Marcela Pátková, něžná Iva Dvořáková a čarodějná Irma Postmanová. V kole poesledním vás pak dorazí pravým básnickým hákem moudrá Jana Štroblová, zcestovalá Kateřina Bolechová a půvabná Barbora Baronová. Odejdete K.O., ale šťastní a obohacení. Každá pecka do čumáku koneckonců člověka něco naučí.

Mezi oběma koly vás pak čeká něco, čemu můžete říkat klasické březnové číslo a najdete tam všechny své oblíbené rubriky a autory, navíc v bezvadné kvalitě (doporučujeme třeba Kvítky na tubetějce). Tak si je užijte.

Štefan Švec

3

básnířky
na
úvod

Marcela Pátková

Marcela Pátková se narodila
16. dubna 1980 v Novém Městě
na Moravě, dětství prožila ve vsi na
Vysočině. V Litomyšli vystudovala
Střední pedagogickou školu se
zaměřením na výtvarnou výchovu,
poté absolvovala Pedagogickou
fakultu Jihočeské univerzity (český
jazyk – výtvarná výchova). Nyní žije
v Českých Budějovicích a je
zapsána v doktorském programu
na Ústavu bohemistiky Filozofické
fakulty Jihočeské univerzity. Básně
publikovala časopisecky
v Meridianu, Tvaru, Hostu, Dobré
adrese, Welesu, Psím vínu
a Pandoře. V roce 2006 jí vyšla
v Hostu sbírka Bylas u toho...

(medailon převzat
z www.hostbrno.cz)

Ještě

Když den je nemocen, a přesto nemá stání,
noc zapovězená příslibem početí,
žena rozpálená horečkou *jiného* snu
a muž neoblomný pouze v náznaku,
je na čase zavřít z *druhé* strany
a Bohu slíbit, že ještě naposled,
a pak už dost.

Že ještě – oh, ten rulík zlomocný –
se cosi láme uprostřed a je to
beznadějně
tenké.

Když

Ave tišší než bys byl býval snil,
smrákoty ve dne v noci odulé
pláčem bezbožného, slovo
bezbožného v krabičce od sirek...

Když jsi kráčela piniovým hájem,
tušilas?

* * *

Vsálo mě město do sebe,
dav jeho vláčel mnou
nemožným krajem
zastavených plic.
Čí je to ruka a čí noha zas?
Rostoucí bludiště,
otevřené tlamy.
Ras času.

Nastupte si, dámy.

3

básnířky na úvod

Tajemství skryta do leknínů,
den zposledněn
zpřítomněním
dechu.

Ještě se houpe, pravzpomínka,
ještě se houpe tobě na krku
tvá žena.

Zůstanu.
Půjdu.

Někam

Byl prázdný jak boží muka
u silnice na Čakovec.

Čelem jsi dopadl na stěžeň úhlovníku
a strmá strž mračen roztrhla ti tvář.
Jsi zohaven.
Zíráš okem Kyklopa
do sebe sama,

někam ven.

Zjizvený povrch země
pláče, zažloutlé podnebí
vraští čelo. Dělej, aby to
nebolelo,

alespoň.

Bolesti tolik, že bys krájel.

Chtěl jsem vyplýtvat dotecky za jednu noc,
odstříhnout šňůru dosud pupeční,
ale neudělal jsem to. Slíbila.
Její touha, zlomena na šerík,
nabyla obrysů vonných skic a já jí věřil.
Už tehdy jsem tušil,
že ji neobejdu pouhým svědectvím,
ale –
Zkoušel jsem vyvelebit první setkání,
říjnu přišlápnout kuří oko,
psát dopisy Kryštofovi...
Břítvou o kámen končila moje píseň.

Oči, plačte!

Zjevení

Co jsi viděla při porodu ve skleněné kouli, matko?
Co jsi viděla ve skleněném oku svého muže,
ženo? Co jsi viděla ve skeletu sama sebe,
napodruhé zrozené?

Jsou chvíle příliš dokonalé
(bolí jen pomýšlení na ně).
A zbudou otázky,
Hádes a jeho sluhové.

Na co?

Mraky se trhaly do jednoho klína.
Mateřské mléko v nadrech z mramoru
zkyslo.
Prostota okamžiku.
Ejakulát nedůvěry.
Biblické hrozny v koštýři smrti,
prach.

Na co ještě čekáš,
ženo?

* * *

Ztuhla krev.
Zobraz den.
Lehce zakloň hlavu.
Nemhuř oči,
(mhouří je jen slepí).
Jsem ranou tvého boku.
Vlož ruku, prst, nehet
sem, opatrně,
škube dvojsečně.

Pozůstavím sebe.

Abych

Zdalo by se, že tvé odpuštění je kratší
než ukolébání mrtvých.
Že nechceš, abych všechno
dával do uvozovek, i svůj život tady...?
Viděl jsem, jak ses změnila,
když ses otřela o mužské roucho.
Bylo kalné předzimní bláto
tak čiré narůstajícím sebeobnovováním
a já jsem nepřestal milovat i tvůj stín.
Oh, odpusť mi zhovadilost veršů
s příměsí městské nudy.
Odpusť, co je psáno v podlitinách zdí,
ani ty za to nemohou.
Ano, spával jsem s údy přes okraj stolu,
ale jen proto, abych nepůjčoval bolest
už i neznámým...

Nebo

Architektura tvého snatku,
jistěže nepovolná k zázraku,
zbortila se dřív než bys ji
byl býval dostavěl.

Byl to jen náznak skutečnosti?
A Vy? Zdál jste se, nebo jste
snem jen procházel?

Vzpomínat
je nosit věnce na hrob,
miláčku.

Otoč se vpravo:
pouťový kolotoč, neony smrti.
Ještě se vrtí v mém břiše
vrání požehnání.
V maringotkách z oceli
nakradené slasti.
Slečinky, panici
s ruměnci na líci,
děti
odkrajují krok po kroku
z toho libového...

Co stojí jeden lidský život,
prosím?

Zimostráz úzkosti a na kost vyhlodaný čas,
který zbyl po tvém odchodu jak
polootevřené pohlaví první prostitutky,
roztroušen, poházen, rozebrán po cárech
u silnice zalomené do vsi,
zastínily cosi z mamutí obraznosti
a já jsem se bál o každé město
zmoklé na tvou přítomnost.

Poezie.
Ten vznešený, samonosný hřbitov zblou-
děnců.
Smutek ohříváný až k podobě panny
se ještě tají úlevou z bezbožnosti.
Múza hrůz.

Zalkni se.

Prosba

Pobledlá lampo v půli dne
na čele Václavově,
nedej zahynout mi
v pražském kokonu,
svůj život zašifrovat
v promaštěném plášti
po mrtvém.
Zacel svým světlem
trhaviny osudu,
ať nejsou vidět
v pološeru koňských
pohledů, jež mi utrhly
kus tváře.

Kde?

Říjnové slunce,
srny v podřepu.
V pravidelném rytmu
hlavou
o koleje.
Kde se bere ten jejich klid?

Navlhle prádlo na šňůrách, na tkaničkách,
na ramínkách, na tenkých bílých nitkách...
Na bodu mrazu.

I tvá

(P.)

Ano, pamatuji si chvíli,
v níž jsi tam stál
nahý na myšlenku,
kterou kdosi ochudil o zázrak.
Měla být jedna z posledních,
ale nebyla. Vedle tebe mě je méně,
a přece je mi zatěžko
zalomit žal na vylhaný verš.

Však
vidím, že i tvá duše je podestýlkou pro oči,
tak na co...

Není

Dopis v kropence.
 Rozmočená rozhodnutí.
 Odkládaná oddanost.
 Advent.
 Že sis nevšimla
 tkalounu obtočeného
 kolem vsi, křížícího ulice měst,
 roztáječícího osudím spěchajících,
 vytkaného vždy levou půlí jejich těl?
 Kostely prázdné. Náměstí prázdná.
 Vyduuté nádoby, žehrající zvonky.
 Není místa, v němž bych směl.

* * *

V tom ránu,
 kdy po stesku si klouže čas,
 kdy ještě očekáváš a už tušíš,
 kdy ještě tušíš a už věříš,
 že už brzy a možná nikdy,
 poklekáš a rožneš všechny čtyři.
 Rozšafná okabraní oku brání,
 zlaté jmelí k udušení,
 syrovým sněhem zchlazen hřích.
 Světlem do zdí.
 Přijď.

Adventní

Sčesali jsme mrtvé vrabce.
 Nestihli to.
 Stromy v kloubech zlomené,
 drápky zatnuté
 v modlitbě Růžence.
 Naposled.

Nikdy nejsme připraveni,
 natož teď.

* * *

V své knize
 zanechal mi vlas na jeden verš
 a teď oblečen do půl těla
 zlověstně kráčí napříč ženám.

Ještě oči skrz sklo,
 prs přisátý k ledu,
 ještě led a oči a sklem
 o sliznici –

Slza kane
 trojím
 sebeklamem.

Nad

Je krásná Vaše Neapolis,
pane, až k viskóze jater
je mi šťastno.
Píseň na moři.

Uličky skrz naskrz,
nad hlavami
černých dětí
bílé
ložní
prádlo.

Sedm anekdot.
Všechny stejné.
Vykostěný čas
brvou nehne.
V oku mák,
ostružina
v lůně.

Pomiluj.
Zemři.

Tak

S tebou se zavřel celý příběh
– od Odyssea až po Eurydiku.
Už nemohu vyprávět,
je bolest v nohou těžší než stín.
Komu jsi skřípl dveře,
že i záložka v knize se zdá
tak nová?
Bojím se, že nedopovím.
To stromy jednou stárnou
do krásy a člověk stále
znova...

(Janu Zahradníčkovi)

Přišli s břichy nadutými poslušností.
Prsy matek obrácené naruby.
Den po dni tloukli pěstmi,
pěstičkami.
Bývalo u mne zavíráno.
Dopisy proškrtané, s mezerami
pro Boha.

Včely, ještě není jaro,
zmrznete!

Přišel nad ránem,
sklonil se nad ráhnem,
spatřil nad trámem
z provazu kličku,
zasípal cosi o věrnosti
a zmizel.

Měl bys pomaličku na ni,
je plachá
(zatím).

Cosi

Kostnaté stánky
na čas opouštějí náměstí.
Třiadvacátého.
Na podrážkách zbytek
lepkavého punče.
Půlnoční nebe.
Ulpěl jsi mi.

Přes všechny smotané plachty
a upachtěné smotky nedožitých dnů,
věděl jsem, že *cosi* miluji.

(Š.)

Bylo to jen škemrání o život,
moment nedůvěry ve vášeň uhrančivou
na sebe sama, vyměřenou tak jasným
výstřelem?
Byl to hluk lomozících těl,
dítě promodralé očekáváním,
ustavičná smýkáni *něčím* o podlahu?
Vojenský povel nashromážděných kostí.
Rozrušená, rozeklaná, rozklížená mysl.
Dorozebrána.

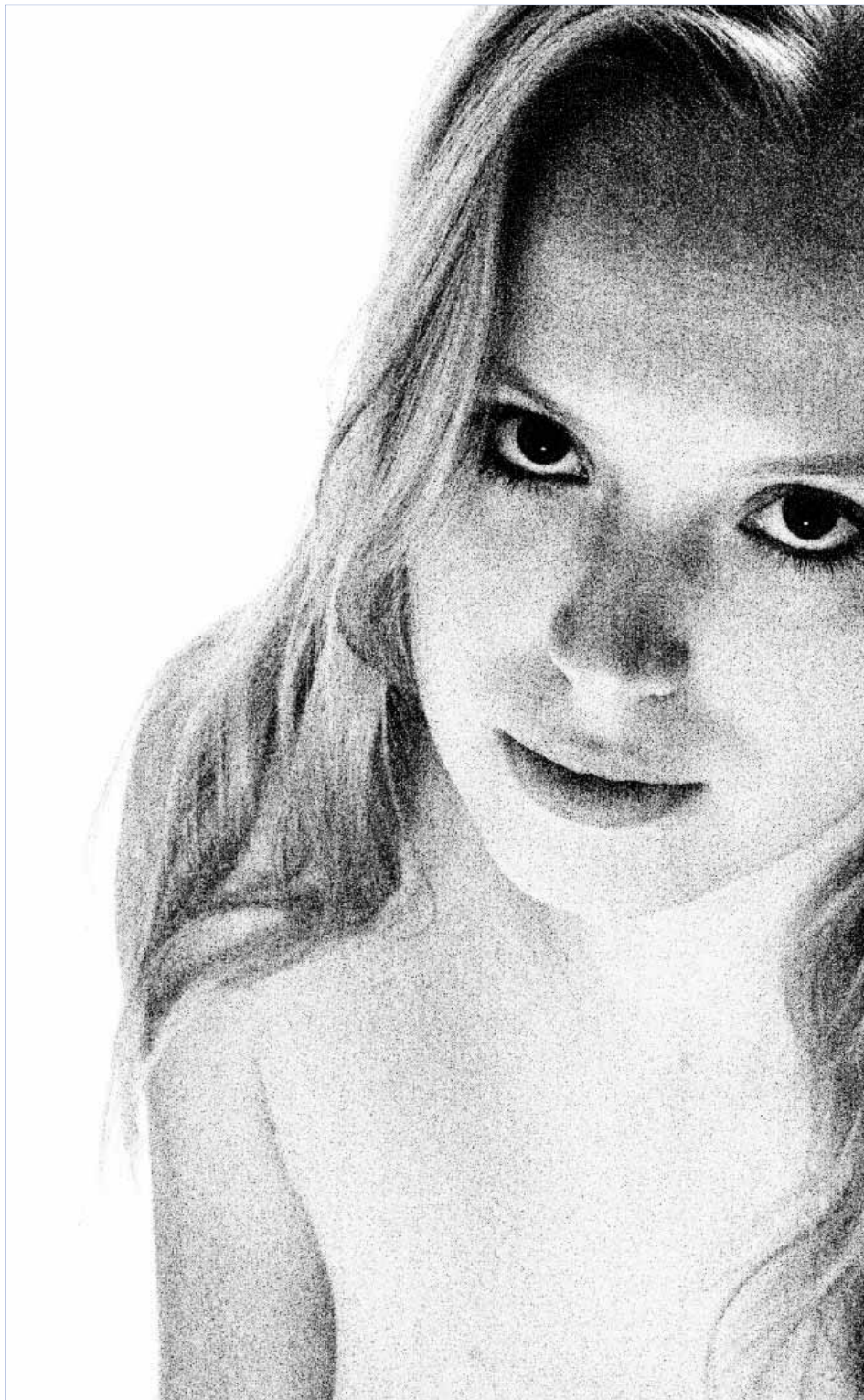
Vrcholný triumf cizích ctností.

Chci
nad prahem úzkosti,
pod práh věčnosti,
na prahu možnosti
zůstat

s tebou.

Zpod polštáře vypadl kus tváře z něčí ženy.
Jako vystřižený se mi jeví tvůj portrét,
Magdaleno. Bereš stud za nás všechny,
hořké jak jasmín je tvé prozření,
přehřátým smogem do očí se díváš
sama sobě – mně.

Proč pobralas tak prosté věno?

3

básnířky
na
úvod

Iva Dvořáková (*1984) žije v Liberci, vystudovala střední uměleckou školu, loni vlastním nákladem vydala sbírku básní Noc na denním pořádku, publikovala v Hostu, Tvaru a v regionálních časopisech.

Iva Dvořáková

Tak trochu loutky

V noci se mi zdálo, že mě prodali.

Dál už jsem nespala.

A byly to přízračné lesy a tak, jak sis mě vylhal,

sesypávala jsem se do sebe.

A dopít a mlčet.

Tak trochu loutky,

trochu houpačka, ze které mě prodali.

Ale to nestačí. Za silnicí a chvílí těšení a chutí na čistou sůl,

uviděla jsem:

rozzrcadlení. Máme být spolu.

A byl to přízračný půlměsíc a voda bez soli a podívej: tady bydlím

Dostali za mě zlato. V tom snu. Bylo ho dost.

Dost na tom, že se tu potulujeme nocí, kdy by bylo lepší zalézt

pod stolek s květináčema

a šeptat:

podívej, bílý pes se směje,

podívej, všechno je spirála.

Mám bolest.

To tys řekl láska, já jsem si dávala pozor,

já bych ještě chtěla na moment do toho snu, než mě prodali. Na houpačku.

Větší a barevnější než dům, do kterého mě se neptej

proč

mě prodali.

Ve skutečnosti nevěřím na přízračné lesy ani přízračný půlměsíc.

Je i není.

Není i může se zdát.

A olížu si dlaně pro tu trochu soli

a otázku spolknou

a prádlo vysuším.

A ty a tvá tvář, jestli se ztratí, nastane mi čekání.

Po talířích masa a dlouhých procházkách a ani špeluňku,

kde bychom se milovali, nemáme.

A bude mít modrou barvu a potom duhovou

a nebude to představa

a bude bez chuti

a častá a ty řekneš chvíle bez...

Čeho?

Čeho ti schází?

Už se nehoupu.

Tak trochu loutky.

V noci se mi zdálo,

že mě prodali.

Dál už jsem nespala.

A byly to přízračné lesy

a tak, jak sis mě vylhal,

sesypávala

jsem se

do sebe.

A dopít a mlčet.

Tak trochu loutky, trochu hou-

pačka, ze které mě prodali.

Ale to nestačí.

Za silnicí a chvílí těšení

a chutí na čistou sůl,

uviděla jsem...

3

básničky
na
úvod

Prohádat se tím

A fotku do koláže

barvu na skříň

barvu na rámy

oknem vyhodit

chuchvalce z koberce

Vyhádat si

pozítří

pozřít

Přečíst si ve snáři

začít šít na svatbu

podvazky do šuplete

hrnky jako když najdeš

Uvařit kávičku

rozsypat cukr

Pojď ke mně

objemu Tě

Sesypat cukr

otisknout se do skříně

na rám přimalovat kytičku

Končit s infinitivy

definitivně

Přečti si ve snáři

můj drahý

mám divné myšlenky

Po ránu

po bílé snídani s vločkami za oknem

Podívej

fotinky

jsi v celém šuplíku

Podél zdi utíkám

zrcadlem neprojdou

Poslouchej

budu ti vyprávět

o cestě do Prahy

egyptské kavárně

A fotku do koláže

Dýmovým kolečkem

prodýchnu

barvu na skříň

UVĚŘ MI, KŘIVDÍM TI

barvu na rámy

Cestou i pozítří

po kávě pomlka

po vlaku stýsknutí

oknem vyhodit

Z nenálad vybloudíš

chuchvalce z koberce

Z nenáhla prosmýkla jsem se sem

Vyhádat si

pozítří

pozřít

Přečíst si ve snáři

začít šít na svatbu

podvazky do šuplete

hrnky jako když najdeš

Uvařit kávičku

rozsypat cukr

Proč jsi v celém šuplíku
Pojd' ke mně

objemu Tě

Sesypat cukr

otisknout se do skříně
na rám přimalovat kytičku

Končit s infinitivy
definitivně

Přečti si ve snáři
můj drahý
mám divné myšlenky

Po ránu
po bílé snídani s vločkami za
oknem

Podívej
fotinky

jsi v celém šuplíku

Podél zdi utíkám
zrcadlem neprojdou

Poslouchej
budu ti vyprávět
o cestě do Prahy
egyptské kavárně

Dýmovým kolečkem
prodýchnu

UVĚŘ MI, KŘIVDÍM TI

Cestou i pozítří
po kávě pomlka
po vlaku stýsknutí

Z nenálad vybloudíš

Z nenáhla prosmýkla jsem se sem

3

básnířky
na
úvod

Irma Postmanová

Ještěrovi

Hrozivá je noc ve které v podzemí jódluje voda příšernou hymnu prázdnoty
A snad to ani není temnota snad je to jen nažloutlé šero o věcech položivých
Ve kterém pohyb prochází šepotem Na okamžik zhmotněn a znova zatracen
Město je v izolaci ve městě je ptačí cholera a každý létavec nakažen

Uvidím Ještěra rozpažen v pažích po nebesích rozeprtý po nebesích křižován
Vykřičen ve vranách hlasem halasným po nebi našedlém trudném a slzavém
Po nebi rozhněvaném jde pomalu ale jde sebou sám v nečase chorob

V tomto kraji my nemáme boha modlíme se ke kočičí královně
A ona nám dala slavnosti vran

Hrozivá je noc a v takovém čase se ti zjevují jeden po druhém příšery vodou
Vymývané ze suterénu a podpodlažní zrůdy spíš než skutečné bytosti
Nestvůry mystických stínů bahenní busty supící tvorové přetěžkých koster
Zvedající se ze dna kaluží a všichni do jednoho posedlí ptačí cholerou

Přijď promrznut k usouzení Přijď šílený bolestí Vypovězen v náručí Draka
Jen přítel vítr vypoví se že Slyšel o žárlivém Hadovi Polobůh v utrpení
Vypoví se a zemře ve větroví Sestry čarodějnice hojí bolavá záda Nehojí duši

V tomto kraji nemáme boha toulavá kočičí královna
V srsti elektřina vykřičí slavnosti vran

A i kdyby celé město v horečce přece bys uslyšel v rozkládající se mase přízraků
Vykřiky o horečkách dní kdy jsi ještě nevěděl a už jsi volal čtyřrohého Draka
Těžko je těm kdo dští oheň v časech ptačí cholery Když jenom lehkost na oltáři
Když ti hadi s křídly z věží a radnic sssssssssss sssssssssss k zešílení

Nebe je zlostné a trpuje Trpké a trudné Slavnosti vran Slavnosti marnosti
Přijď ve viděních Nebe ztyřelé a staré Vymodlím ti odpuštění

Sestry čarodějnice hojí bolavá záda a kosti ale nehojí zešílení a bolavou duši
Přijď

V kostech přetěžkých s křídly nekřídly

Jak ryby ze stojatých vod

Královna kočka vyloví

A o té strašné bolesti budeme hovořit až zítra ráno

Adonis

Narcisus

Artemis

3

básnířky
na
úvod

Mnohohlavý bůh

Virgin Mary

Podzime milovaný

Vítej podzime vítěj
Nevytopený v pokojích
Z rána Z brzkého rána
Prší a mlha
Chybíš mi

Vidíš?

Mučí mě ohněm
Nutí mi
Modlitby ke slunci
Do kapes a dlaní
Pod klenby chodidel
Žhavé uhlí
Mučí mě ohněm

Pohani

Nevyzradím tajemství
Studených nosů
A promrzlých jeskyní
Když kosti mi proměníš
V prochládlé království

Tam jsi mě učil mystéria barev

Sešli mi své anděly
Sešli mi vítr a dřavé okapy
Děšť za límcem

Krásní a mocní

Hlubocí v kalužích

Pohani
Klaní se kovářskému cechu
Zlatým telatům a zakladačům ohně
Vyhřátí v pokojích
Vyhladili celý můj národ
A prokleli mou zem

Vyprahlá a horká
Rozpukla se

Spálili všechny mé
Svaté knihy a obrazy
Mou řeč zakázali
Mé výhledy z oken změněny
Zneuctili má roční období

Posmívali se Mým měsícům Poplivali mé
dny Mé hodiny sečetli

Vždyť

Ani horká láva je nezahřeje
Po sudech by ji mohli pít
Ani oheň Věčný oheň
V nich ani jiskra

Bez srdce bez mozků bez duší

Vítej podzime vítej
Ty i tví andělé
Ať mě tví poddaní ochladí
V žilách zas tavená ocel

Možek Srdce Duše

Taveny v hlubinách slunce

Vždyť víš o jaké

Hovořím výhni

Větrných plání

Podzime milovaný

Vlci

Strach vlky v úkrytech udrží
Když mluví se k nim
Opravdovými slovy a ohněm

Mají na hřbetech
Ďáblovo znamení
A myslí si že jsou požehnání

Ale co by byli bez trýzně?

Strach vlky v úkrytech udrží
Promluví-li k nim

Španělskou Botou a Skřipci
Ledový Inkvizitor

I přes to prokletí
Všechna tajemství jim budou zjevena

A vstoupí do kraje Ještěra

Virgin Mary and Child

Ukřižování

Před **Extase** československého filmu

S trží

Satira
v československém
filmu 30. let:
Revizor

Československá filmová tvorba 30. let nám v archivu zanechala tři svěží příklady tehdejšího satirického řemesla. Chronologicky prvním byl Gogolův (a Burianův) *Revizor* z roku 1933; satira klasická. O čtyři roky později vznikl snímek Jiřího Voskovce a Jana Wericha nazvaný *Svět patří nám*; satira politická. Těsně před vstupem nacistických vojsk do českých zemí, v prvních měsících roku 1939, se zrodila další zdařilá komedie Vlasty Buriana *U pokladny stál*; satira byrokratická. Alespoň tyto tři naprosto různorodé filmy tedy svědčí o tehdejších pestrém smyslu pro tento specifický žánr. Po dvou dobových satirách tentokrát prozkoumáme dílo nadčasové a klasické.

Revizor (1933)

Mnoho svých filmových rolí a výstupů si Vlasta Burian odzkoušel ve vlastním divadle, většina jeho snímků ze 30. a 40. let měla nej-

Nejlépe dokázal Frič
přimět Buriana
k disciplinovanému
civilnímu výkonu právě
v satirickém Revizorovi.
Velkou zásluhu na tom
nese scénář Václava
Mengera (který si ve
filmu zahrál postavu
školního dozorce)
a Václava Šolína
(jeden z pseudonymů
scenáristického
rekordmana Václava
Wassermana).

prve divadelní premiéru. Klasický Revizor z pera ruského satirika Nikolaje Vasiljeviče Gogola však mezi ně překvapivě nepatří.

Burian se nerad na prknech svého divadla pouštěl do adresné satiry. Mohl si dovolit hry typu U pokladny stál či Padla vláda, které v obecné rovině zesměšňovaly politiku a byrokracii. Nelze však předpokládat, že útočný Revizor (jenž navíc obsahuje sociální notu) by přece jen neodradil část publika. A odklon publika bylo něco, čeho se mimořádný český komik obával nejvíce.

Rok 1933 byl pro Vlastu Buriana z hlediska kvantity v oblasti filmové tvorby nejbohatší v životě. Vytvořil totiž hned čtyři filmy – kromě zmíněného Revizora ještě česko-polskou koprodukcí Dvanáct křesel, tra-

gikomedii podle románu Ignáta Hermannova U snědeného krámu a longenovskou frašku z prostředí rakousko-uherské armády Pobočník Jeho Výsosti.

Právě v tomto roce ukázal živelný komik na filmovém plátně také civilnější rozměr svého herectví. Šťastný nápad dodat Burianově komice jinou perspektivu měl režisér Martin Frič. Ten po úspěchu filmu Anton Špelec, ostrostřelec (1932), jenž byl inspirován hrou Burianova dvorního autora Emila Artura Longena Už mě vezou, sáhl v roce 1933 po hře stejného autora Kasta pro sebe a převedl ji do filmu Pobočník Jeho Výsosti.

Na podzim pak herec a režisér v krátkém rozmezí uvedli zmíněné trio snímků, v nichž Vlasta Burian nehrál úplně stan-

dardní postavy svého repertoáru. Ve filmu Dvanáct křesel má naprosto rovnocenného partnera v polském komikovi Adolfu Dymaszovi, ve snímku U snědeného krámu zase představuje tragickou postavu rytmistra Kyliána.

Nejlépe dokázal Frič přimět Buriana k disciplinovanému civilnímu výkonu právě v satirickém Revizorovi. Velkou zásluhu na tom nese scénář Václava Mengera (který si ve filmu zahrál postavu školního dozorce) a Václava Šolína (jeden z pseudonymů scénáristického rekordmana Václava Wassermana).

Velice neobvyklá je na svou dobu kamera Jana Stalicha, která si pohrává se zrcadly a s roztřeseným obrazem (po vzoru

vstupního Gogolova citátu „Nenadávej na zrcadlo, máš-li křivou hubu“). Originální nápad s anglicky psanými dopisy v dobové produkci také překvapí. Film má velmi dobré tempo a kratší stopáž (64 minut) působí rovněž ku prospěchu výsledku.

Burian hraje pochopitelně hlavní postavu Chlestakova, petrohradského floutka, který si v nejmenovaném ruském maloměstě hraje na pána, ačkoli mu už dávno došly peníze. Shodou okolností jej nepoctiví měšťtí úředníci považují za kontrolu z hlavního města a snaží se získat jeho přízeň.

Celý film je zejména kritikou zkorumpovanosti, zajímavě však působí také sociálně laděná scéna, kdy si obyvatelé městečka jdou Chlestakovovi stěžovat na poměry ve městě. Hejtman spolu s policií přitom jakékoli komunikaci zabrání.

Tato výrazně tragická a nekomedialní scéna je vyobrazena také na obalu oficiálního vydání filmu, neboť patří k jeho vrcholům. Všimněte si, jak ostentativně si Burian nasadí monokl a lehce odvrátí hlavu, jako kdyby mu utlačování měšťtané páchli. V takovýchto detailech spočívá přesvědčivost nejlepších herců. Obdobně silnou nekomedialní, a přitom nesentimentální scénu v rámci Burianovy tvorby 30. a 40. let najdeme jen stěží.

Uvádí se, že Chlestakov je postava pohybující se mezi dvacátým a třicátým rokem života. Burianovi bylo v roce 1933 už dvaadváct let, přesto si stále držel šarm elegantního svůdce, nezbytný pro tuto roli.

Přitom byl spíše komikem živelné akce, kde pro lásku nezbyvalo příliš mnoho místa. Ve dvaceti třech filmech, které Burian v období 1930 až 1942 vytvořil, se postava ztělesňovaná Burianem dostane do polohy milostné komiky pouze pětkrát (Lelíček ve službách Sherlocka Holmese, Nezlobte dědečka, Hrdina jedné noci, Tři vejce do skla, Zlaté dno), dvakrát je jeho hrdina předem definován jako ženatý (Anton Špelec, ostrostřelec, Když Burian prášil), jednou je ke svatbě donucen (Hrdinný kapitán Korkorán) a jednou, poté, co zjistí, že se manželka vrátila, se snaží své ženy zbavit (Provdám svou ženu).

V dalších třinácti úlohách Burian prezentuje komickou figurku stojící mimo lásku, přičemž právě jeho postavy z filmů U pokladny stál či Ducháček to zařídí jsou charakteristické pro jeho herecký projev.

Zřejmě i pro tuto charakteristiku (potvrzovanou už od počátků zvukové éry) byl z původní Gogolovy hry vyškrtnut fragment, kdy Chlestakov svádí hejtmanovu manželku. Vzhledem k okolnostem, že elegantní frajírek krátce předtím vyznával lásku jejich dceři, by

pro Burianovy diváky bylo zřejmě neúnosné, aby komik najednou sváděl hned dvě ženy.

I tak je ale Revizor z tohoto hlediska zajímavý, neboť Vlastu Buriana si můžeme zařadit do kterékoli kolonky spíše nežli do kategorie milovníka. Scéna, kdy osamí v pokoji s Marií, je v Burianově zvukové filmografii rovněž ojedinělá.

Ojediněným by se dal označit také příklon autorů k zahraniční klasické předloze. Ve 30. letech filmaři zpracovávali ve velké míře původní současné náměty, do divadelní oblasti sahali pro operety či aktuální bulvární produkci a literární předlohy znamenaly pouze výčet dobových sentimentálních (a dnes již zcela jistě zapomenutých) románů. Čestnou výjimku tvořila domácí klasika, zejména literatura 19. století.

Chronologicky nejbližšími výraznými československými filmy opírajícími se o zahraniční předlohu byly Kreutzerova sonáta (1926, režie Gustav Machatý) a Maskovaná milenka (1940, režie Otakar Vávra). Jinak zůstávala domácí produkce v této oblasti na prosto nečinná.

Revizor přispívá k celkově vydařenému roku 1933, kdy domácí kinematografie slavila nejen jeden úspěch. Ačkoli v Evropě i ve světě

dosáhla hospodářská krize svého vrcholu, počet natočených filmů opět stoupl meziročně z 21 na 35.

Větší počet filmů znamenal v tomto případě také vzestup kvalitních děl. Na benátském filmovém festivalu získala československá kinematografie, kterou zde reprezentovaly hrané filmy Extase a Řeka a dokumenty Zem spívá a Bouře nad Tatrami, prestižní Pohár města.

Extase přitom vzbudila výrazný mezinárodní ohlas a hlavní cenu, Mussoliniho pohár, nezískala zřejmě jen proto, že se proti kontroverznímu snímku postavil Vatikán. O tomto vizuálně silném dramatu, na jehož vzniku se také podílel čtyřicetiletý kameraman Jan Stallich, a o jeho režisérovi Gustavu Machatém se dočtete v dalších číslech.

Michal Kliment

Kvítky na tubetějce

**Abych se straně
opět mohl s čistým
svědomím podívat
do očí**

Dnes naposledy se vrátíme do Rudého práva v roce 1951 k případu Miroslava Kárného. Viděli jsme už, jak strana chtěla redakci pevněji přidršet u krku i jak vypuknutí aféry Slánský zrychlilo dění kolem hlavního deníku doby. Zbývá ještě samotný Miroslav Kárný a jeho sebekritika. Tu dnes otiskneme ve skoro kompletním znění.

Miroslav Kárný je svého druhu typický příklad, jak už jsme v prvním dílu naší malé série naznačili. K levici se dostal jako

mnoho mladých lidí jeho generace z prostředí židovských neortodoxních rodin. Rodiče této generace umožnili svým potomkům vzdělání a většinou je také poslali za studiem daleko od ruského, haličského, polského a kdovíjakého ještě domova. Mladí lidé se osamostatnili většinou dříve názorově než hmotně a v době sociální nejistoty je jejich touha po vlastním názoru a výrazném postoji přivedla k levici, většinou radikální. Prvorepublikové názorové střety lidí této generace a tohoto okruhu jsou často plné polemik, sporů a až nesmiřitelné zášti projevované většinou na stránkách stranického tisku, v extrémním případě pak například častým vylučováním napadeného soudruha ze strany či podobnými sankcemi. A tady je další typický prvek, který v životě těchto lidí přetrvával i do doby po druhé světové válce (v zásadě do počátku 70. let). Vyobcování ze strany považovali za osobní pohanu, za ponížení, často v této souvislosti mluvili o konci života. Vždyť od takto postižených se ze dne na den odvrátili všichni přátelé, protože také své blízké si vybírali převážně z okruhu stranických organizací a sekretariátů. Leckdy na ně zanevřela i vlastní rodina. Tento svým způsobem sterilní a tezovitý svět jejich uvažování a prožitků rozbila až okupace a práce v ilegality, věznění, zbytečná smrt přátel nebo rodiny.

Miroslav Kárný se narodil 9. září 1919 v asimilované židovské rodině v Praze. Jeho rodina nepatřila rozhodně k vinohradským patriciům, i s nízkým životním standardem nicméně vystudoval filozofickou fakultu FF UK (se závěrečnou prací Husité a židé). A už tehdy byl členem levicových organizací, třeba Kostufry, komunistické studentské frakce vysokoškoláků (vedl ji tehdy jeho nevlastní bratr Jiří). V březnu 1939 převedl své aktivity do illegality.

Je smutným, ale osvědčeným pravidlem, že každou generaci odboje čeká v ilegalitě maximálně rok a půl práce. Děle se podaří tajnou činnost tutlat jenom výjimečně. A tak Miroslava Kárného vlastně svým způsobem zachránila jeho do té doby nijak zvláště neprožívaná příslušnost k židovské komunitě. V listopadu 1941 byl deportován do Terezína. Vlastně šlo o vůbec první transport s mukly, kteří měli budoucí tábor teprve vybudovat. Jejich životnost také nebyla odhadována právě na léta.

V Terezíně Kárný ihned založil komunistickou buňku – způsob, jakým prožíval svou existenci, byl tedy povýtce ideový, stranický. Po čase měla komunistická organizace v lágru více než 200 členů. V roce 1944 se zde Kárný oženil s jednou ze členek organizace Margitou Krausovou, která už sem z pražského ilegálního hnutí přišla s puncem komunistické bojovnice proti nacistům. Nakonec se ještě Miroslav Kárný na konci září 1944 stihl dostat do Birkenau a odtud v samém závěru války pochodem smrti do Dachau.

Po návratu do Prahy věřil, že přišla hvězdná hodina jeho generace. Stává se redaktorem Rudého práva a po únoru 1948 se dostává do jeho vedení. Tady střídá různé funkce. V roce 1950, jak už jsme viděli minule, začíná být ÚV KSČ nespokojeno se stavem, v jaké se nachází Rudé právo, a chce jej víc přiblížit moskevské Pravdě. Pod povrchem těchto „organizačních“ a „ideových“ změn byla v snaha strany jednak udělat ze svého deníku skutečně hlavní

list v zemi a především nastartovat ten nejednodušší a nejfunkčnější systém dohledu a cenzury. Pomocí exemplárních případů, jako byl Miroslav Kárný, vystrašila další novináře, a ti pak najeli do pevných kolejí autocenzury. Celý tento v 50. letech ustavený systém fungoval spolehlivě (se zakolísáním v letech 1967–1968) až do konce komunistického režimu. Svědčí o tom především v zásadě klidný život cenzurních orgánů (ať už Hlavní správy tiskového dohledu nebo později Federálního úřadu pro tisk a informace), které v zásadě vykonávaly jen kontrolu tisku a následnou, nikoli předběžnou cenzuru.

Kárný se v roce 1951 dostal do těžké situace, strana zaútočila sama na sebe, politické procesy semlely jeho bratra Jiřího (dalšího bratra Zdeňka si jako daň už dříve vybral nacismus), byl zatčen Rudolf Slánský a sám Miroslav Kárný byl coby žid a bratr politického vězně vystaven kritice ze strany vlastní redakce i ÚV KSČ. Na Rudé právo si stěžoval samotný Klement Gottwald a vedení v oblasti tisku postupně převzal aparát strany. Ministerstvo informací, které dohled moci nad kulturou a potažmo tiskem po roce 1945 ustavilo, odsunula KSČ na druhou kolej i s jeho aktivním a obávaným ministrem Václavem Kopeckým. Prim začal hrát agitační a propagační odbor ÚV KSČ a v něm chladný a nebezpečný dogmatik Gustav Bareš. Právě s ním se Kárný střetl v roce 1951.

Po zatčení Slánského, v době, kdy probíhalo „řešení otázky Rudého práva“, musel Miroslav Kárný obhájit neobhajitelné. Svoji práci v redakci Rudého práva. Sebekritika obecně byl zajímavý fenomén. Většinou musela obhajovat něco, v čem problém vůbec nebyl. Kárný musel být smeten, protože byl žid a měl bratra, který byl zatčen a odsouzen v procesu. Napaden ale byl za to, jak vedl a podle Bareše téměř zničil redakci Rudého práva. Kárný se tedy na šestnácti hutně popsanych stranách hájí coby novinář a straně oddaný funkcionář, a při-

tom ví, že na něm ve skutečnosti straně vadí úplně něco jiného. Jak se asi cítí takový člověk?

21. listopadu 1951

Ještě před krátkou dobou jsem byl přesvědčen, že obětavě pracuji ve prospěch strany. Schůze, kterých jsem se minuly týden v redakci zúčastnil, mne z této falešné představy vyléčily. Z počátku jsem to všechno nechápal. Obrazem toho bylo i mé vystoupení na jedné z těchto schůzí. To byl vykřičník za tím, jak jsem se vyvinul a s čím mám nyní vůli definitivně skoncovat.

Moje vina před stranou je především v tom, že Rudé právo neplnilo své úkoly, že bylo tupou zbraní strany, denně nebojovalo, účinně nevychovalo, neagitovalo, neodpovídalo na otázky, nedrtilo nepřátelskou lež. Hlavní příčinou toho stavu bylo moje vedení redakce, moje činnost, režim, který zde hlavně mojí vinou vládl, který nemobilizoval redakci k plnění bojových úkolů, neopíral se o ony velké pracovní rezervy v redakci, ale který naopak brzdil jejich aktivitu a iniciativu, politizoval jejich práci, vedl je k rutinérství.

Pravdu má soudruh Bareš, i po odchodu Nového zůstalo v redakci mnoho svinstva buržoasní žurnalistiky a sovětské zkušenosti byly přebírány jen formálně a v jednotlivostech.

Hodně jsem se toho namluvil o sovětských zkušenostech, že jsou jedinou cestou redakce kupředu. Ale když se porovná výsledek – a ten je rozhodující, převzali jsme sice zřízení redakční rady, sekretariátu, oddělení prověrky rukopisů, některá opatření v masové práci a ještě celou řadu organizačních věcí, ale to hlavní – obsah práce sovětských redakcí, jejich duch, už nikoli. O převzetí těch organizačních forem jsem se staral, při tom ale na základě povrchních informací a vlastních falešných domněnek je ještě „rozvedl“. Ale mojí vinou se v nich neodehrával bolševický život a vyvinul se z toho škodlivý, byrokratický režim, dusící život v redakci.

Moje nebolševické metody práce tvořily tento režim. Vyrostly z dědictví Nového

a konservovaly se v redakci. Spočívaly v tom, že šlapaly po zásadě, že vést znamená přesvědčovat, vychovávat, pomáhat, mobilizovat iniciativu lidí. Tyto nesprávné metody se projevovaly v mé denní práci i v životě redakce.

Redakce to cítila např. v práci s rukopisy, která se denně dotýkala práce všech pracovníků redakce, a která je důležitou, výchovnou prací s lidmi. A při tom práce s rukopisy byla jedním z klíčů redakčního režimu. Seděl jsem a podle mně i soudr. Fries a Švestka mnoho hodin denně nad rukopisy, četl je, smolil do nich opravy, přepisoval celé odstavce i celé kusy článků a autor byl z toho vyřazen. Neměl ve skutečnosti možnost se vyslovit, zastat se svého textu, učit se na svých chybách a opravit mne, kde jsem se mýlil. Soudruzi právem odsoudili systém lístečků, které jsem někdy k rukopisům přidával s několika krátkými poznámkami, soudy o rukopise, pokyny, co dělat. Tyto lístečky jsem většinou psal doma, když jsem si brával rukopisy večer domů, abych je v noci přečetl. Tím jsem se také hájil proti kritice těchto lístečků.

Ve skutečnosti jsem mohl v noci klidně spát, kdybych byl s rukopisy pracoval tak, jak má být v komunistické redakci. Každé slovo, promluvené s autorem před napsáním článku anebo nad rukopisem, by se stokrát vyplatilo. Správně prováděná práce s rukopisy by byla zvýšila odpovědnost redaktorů, zmobilizovala všechno dobré, co v nich bylo, urychlila jejich růst i růst redakce. Skutečný stav zbavoval pracovníky redakce pocitu odpovědnosti, pěstoval v nich zaměstnanecký pocit k redakci, vedl nakonec k tomu, že se – jak soudruzi říkají – psalo ne pro čtenáře, ale pro mne nebo pro Friese. Tento systém vedl na jedné straně k pěstování novinářských hvězd, na druhé straně novinářských kuli, kteří obstarávali novinářskou surovinu. Tento mor, který redakci nedovolil zdravě žít, byl znak nebolševického, ale buržoazního tisku.

Na věci mnoho nemění, že – jak myslím i teď – velká většina mých oprav byla oprávněná a politicky nezbytná, že v oněch kon-

krétních materiálech jejich bojovnost nesnižovala, ale zvyšovala.

K rutinérství vedlo i to, že v organizační práci, ve složitém byrokratickém systému se utápěl ideový, politický život redakce. Organizačními opatřeními jsem chtěl řešit věci, které se daly řešit jen denní trpělivou, houževnatou výchovnou prací. Když se objevil nějaký problém, přijalo se usnesení o nějakém organizačním opatření o na tom obvykle zůstalo.

(...)

Jak se asi cítí člověk, který ví, že bude potrestán (a dost možná i popraven) zcela nesmyslně, ale nesmí o tom vlastně říct ani slovo? Připomíná tonoucího, který je spojen s životem jen tenkým brčkem, jinak je kolem něj hutné bahno. Jakmile skousne zuby, brčko zlomí. A pro Miroslava Kárného (podobně jako pro mnohé jemu podobné v té době) byla takovým brčkem mezi životem a smrtí sebekritika vystavěná na lžích a obviňování se z věcí, které tito lidé nikdy nepáchali. Jak se asi cítí takový člověk?

Na jedné straně bylo správné, že jsem přísně vymáhal plnění úkolů, stíhal chyby, ale výchovný smysl toho byl rozvrácen, když jsem byl shovívavý k chybám redakční rady i svým vlastním, a to ne k těm drobným, ale právě k těm nejzávažnějším, které tvořily základ falešného redakčního systému.

Nebylo také důslednosti v trestání chyb. Např. v různých obdobích jsme měli různé názory, jak trestat tiskové chyby, nebyli jsme stejně důslední a to také demoralizovalo. Nejzávažnější moje vina v redakci je v otázce kritiky a sebekritiky. Mluvil jsem o jejím rozvoji v redakci často, uvědomoval jsem si všeobecně i její význam pro mobilizovanost redakce. Vychvaloval i projevy kritiky zdola, které se v redakci projevovaly. Moje představy o kritice zdola byly však zkreslené, možno říci maloměšťácké. Moje obavy ze zneužití kritiky, jak jsem říkal „nezdravé kritiky“ byly malicher-

né, vyplývaly z pohodlnosti, nechuti přesvědčovat i z nesebekritičnosti. Teprve teď jsem poznal, co je to skutečná kritika a jaké kritiky je třeba, aby život v redakci byl zdravý, aby její pracovníci se tu cítili hospodáři a ne zaměstnanci. A jen v takovém případě se mohou cítit i stranickými funkcionáři, může být jejich práce posvěcena pravým zápallem komunisty a může zapalovat i druhé. Často jsme také mluvili, proč není na stránkách Rudého práva dost hluboké a ostré kritiky a sebekritiky. To souviselo s tím stavem v redakci, kde nebylo příkladu ani kritiky, ani sebekritiky.

Základem toho stavu kritiky a sebekritiky v redakci byla moje nesebekritičnost, přezíravý poměr ke kritice a názorům druhých, maloměšťácká ješitnost, to, že se mi z rychlého povyšování zatočila hlava, nadmul se, zpyšněl, opravdu věřil, že mám patent na rozum, ztratil jsem reálnou představu o sobě.

Z mého přezíravého poměru k názorům druhých redaktorů i ke kritice vyplývalo, že jsem neusiloval o to, aby kritické připomínky a náměty byly redakční radou projednávány a vyvozovány z nich důsledky. Na schůzích jsem snadno a lacinými důvody odmítal připomínky, které měly alespoň zdravé jádro a pravdivý smysl, i když byly částečně nesprávné a forma nebyla dobrá. Lehkomyslně jsem přecházel různé signály, které se mi dostaly. Tak např. v otázkách výroby jsem nebyl ani trochu sebekritický ani za sebe, ani za redakční radu, sváděl jsem věc na objektivní příčiny a na kdekoho. Podobně tomu bylo i při projednávání výsledků průzkumu práce s dopisy v Rudém právu. Ačkoli průzkum snesl tak pádný materiál, převedl jsem vše na jiné otázky a v základní věci se sebekriticky postavil jen formálně.

(...)

Moje „sebekritičnost“, na které jsem si i zakládal, spočívala v tom, že jsem viděl a přiznával určité své chyby a nedostatky i v práci redakční rady, ale nebyly to základní věci a ještě jsem je často omlouval různými objektivními příči-

namí (jako např. oslabení redakční rady apod.). Naše „dokumenty“, obsahující Usnesení k různým palčivým otázkám, měly často sebekritickou formu, ale neplnily se.

V takovém ovzduší lidé nemohli růst tak, jak to strana potřebovala, a také se nemohli cítit v redakci doma, hospodáři. Pokud jde o můj poměr k lidem, myslím, že jej pokřivila moje nesebekritičnost a ješitnost. To, že jsem opravdu začal přehlížet lidi v redakci, podceňovat je, nevidět pro jejich chyby a nedostatky jejich pravou tvář a možnosti chyby překonat, to bylo proto, že jsem měl falešnou představu o sobě, a proto také i o druhých. Když jsem byl nesebekritický k sobě, byl jsem přehnaně kritický k druhým. A to zejména muselo urážet soudruhy v redakci a ponižovat je. Když jsem řečnil o chybách druhých a vyvozoval z nich soudy, nevěděl jsem, nebo si nepřiznal, že mám chyby také takové. Při tom jsem si říkal, že v mém kritickém poměru k lidem je ta pravá zásadovost a nesmiřitelnost, ačkoli to s tím nemělo nic společného. Moje „zásadovost“ byla často jen nepozornost k lidem, místo nichž jsem viděl jen „případy“.

Postupně – v souvislosti s kritikou Rudého práva, se vzrůstajícími úkoly a prudkým vývojem ve straně v tomto roce, začal jsem ztrácet důvěru redakčního kolektivu, až jsem ji ztratil úplně tak, že někteří soudruzi položili i otázku, zda jsem straně neškodil záměrně. Taková je tedy bilance mé práce v Rudém právu.

(...)

Kárný kromě všech možných chyb tedy přizná i to, že by bylo možné jej podezřívát, že škodil záměrně. Ve stejné době stejná slova začíná ve vazbě říkat také Slánský, který je zatím štván tiskem, že tvořil jedno centrum své moci ve straně za druhým, a chtěl tak postupně celou KSČ ochromit. Říct v tomto společenském ovzduší, že vás můžou klidně obvinít i z toho, že jste chyboval záměrně, abyste straně škodil, je asi tak jako uvázat si sám smýček kolem krku a ještě se na ní

dobrovolně zhoupnout. Myslet si, že po takovém sebeobvinění vám pomůže upřímná lítost a snaha polepšit se, mohl jen někdo velice sebejistý, nebo zcela naivní. Jak se asi cítí takový člověk?

Vysvětluji si to tím, že jsem ve skutečnosti nebyl takový zakalený komunista, za kterého jsem se považoval a za kterého jsem se také vydával. Zůstalo ve mně ve skutečnosti mnoho maloměstáctví, maloměstáckých představ a předsudků. Chtěl bych o tom nyní napsat.

Vstoupil jsem do strany opravdu z hlubokého přesvědčení, když mi bylo 18 let. Věřil jsem vždy v ní, její veliké ideje, sílu, poslání, věřil jsem vždy v Sovětský svaz. Z mého životopisu je zřejmo, jak málo jsem osobně a zejména v denním boji poznal dělnickou třídu a vlastně i stranu. To mělo na můj růst veliký vliv stejně jako to, že jsem vlastně nikdy neprošel drobnou stranickou prací, nenaučil se ji dost cenit a vážit, vidět v ní práci stejně velkou a čestnou, jako je třeba práce ústředního pracovníka strany. Jak jsem přišel do strany, hned jsem se stal jejím funkcionářem. A když si počítám, kdy jsem tehdy vlastně přišel do styku s dělnickou třídou, kdy jsme se zúčastnili celostranických akcí, bylo toho málo. Pak přišla okupace, na mne osobně dolehly protizidovské zákony.

Bylo mi tehdy 19 a půl roku. Jak jsem prožil okupaci, je v mém životopisu. Dnes však vidím tuto dobu hlouběji. Zejména první dvě léta okupace ukazují, jak jsem byl tehdy ještě nezralý, nepevný člen strany, jak jsem ještě hluboko tkvěl v maloměstáckém prostředí své rodiny. Nedal jsem tehdy straně vše, co žádala od svých členů. Pravda, měl jsem – i když s přerušením – spojení se stranou, ale naše práce byla pranepatrná a já jsem nedovedl skoncovat s tím prostředím, které mne obklopovalo, a zachovat se tak statečně jako tisíce jiných soudruhů. Až teprve napadení Sovětského svazu mne vyburcovalo, ale těsně po tom jsem se dostal do terezínského tábora. Dostal jsem se tam v domnění, že jde o pracovní nasazení, ve skutečnosti to byl koncentrák. Tere-

zín mne vytrhl z maloměstáckého prostředí, v němž jsem žil doma, a urychlil můj stranický růst.

Tehdy jsem cele začal žít jako stranický funkcionář. V Terezínu bylo mnoho skvělých komunistů, kteří přišli do Terezína od soudů, vězení nebo přímo a kteří měli na mne veliký vliv. V terezínské stranické organizaci jsem pracoval mnoho, začínal jsem při jejím budování od prvních dnů téměř po tři léta – až do mého odtransportování do Osvětimi a jiných táborů – byl jsem v jejím vedení. Ale i tam se ukázalo, co je ve mně nezdravého. Začal jsem být příliš hrdý na tuto organizaci, přeceňoval jsem ji a v ní vlastně sebe a svou práci. Už tam jsem si vlastně vytvořil základy falešné představy o sobě jako komunistovi. Po válce jsem začal pracovat v Rudém právu. Nesmírně jsem si toho vážil, cti smět pracovat na tak důležitém úseku stranické práce. Chtěl jsem dát straně všechny síly. Nejen rozumem, ale i plným srdcem jsem cítil, oč jde, o socialismus, o mír, o štěstí mých dětí.

Dvě věci měly na mne neblahý vliv v mém růstu. Jednak léta spolupráce s Novým, jak jsem o tom mluvil ve své sebekritice na redakční schůzi, jednak to, že jsem za celých šest a půl let své práce neměl opravdu hluboký, přímý styk s dělnickou třídou a životem strany. Ani když jsem pak začal pracovat v krajském výboru, nebylo to tak, aby to mohlo tento nedostatek odstranit, jak by bylo třeba a jak to můj úkol v Rudém právu vyžadoval. To byly příčiny, proč jsem mohl zabřednout do těchto method, straně cizích. A ještě jednu příčinu snad osvětlí tato událost z mé prověrky. Mluvil jsem při ní o své práci v krajském výboru a říkal jsem, že mi dal krajský výbor mnohem více než já jemu. Köhler mně tehdy přerušil slovy: „No a co si myslíš geroj. To je přece vždycky tak.“ Tehdy jsem svá slova považoval za přehánění a také jsem to doslova tak myslel, jak se tomu soudr. Köhler vysmál, ale přece jen v těch slovech se projevovalo, že jsem vždy přeceňoval svůj podíl ve stranické práci, necítil dost bolševické skromnosti před stranou. V tom se projevovalo mé dosud nepřekonané

maloměstské dědictví. To se projevovalo, i v mém poměru k místní organizaci, k našemu závodu, k lidem vůbec, ke kritice. A to souviselo i s mým nekritickým poměrem k Rudému právu, že jsem jej všude hájil proti „křivdám“, ačkoli zpravidla nešlo o křivdy, ale o projev lásky k této zbrani strany. A tento nekritický poměr souvisel i s tím, že jsem v Rudém právu vlastně často hájil sebe.

Nebyl jsem slepý a hluchý. Viděl jsem konce celou řadu signálů o mých chybách, vlastnostech, o nezdravých zjevech v redakci, i když jsem celou tu hrůzu skutečnosti o sobě a následcích mé činnosti v redakci neviděl. Ale moje neodpuštělná vina je v tom, že jsem nebyl k sobě zásadový, ale shovívavý, že jsem si své vlastnosti před sebou omlouval, klamal se. A pokud jsem si něco připustil, přesvědčoval jsem se, že v tom přece nejsou příčiny nedostatků, ty že jsou jinde, při čemž jsem tyto nedostatky i proti skutečnosti zlehčoval.

Soudr. Bareš řekl, že všechny mé chyby a nedostatky byly znásobeny mým sklonem ke skupinářství, a i když zde nešlo o zvláštní politický program, k frakcionářství. Skupinový zájem že vedl k chybné kádrové politice, potlačování kritiky atd. Řekl také, že jsem do redakce, když byl šéfredaktorem, tahal nejrůznější známé a příbuzné a že v době, kdy byl soudr. Koucký vedoucím redakční rady, byli vlastně vedoucí dva...

(...)

Chtěl bych nejprve osvětlit můj vztah k soudr. Kouckému. Poznali jsme se osobně v roce 1945 v redakci a byli jsme dobří přátelé. Vážil jsem si ho pro jeho vzdělanost, rozvážnost, zásadovost, lidský vztah k lidem. Navrhl mě na své místo, když odjížděl do Švýcar. Drželi jsme spolu proti Novému, když se vrátil. Stýkali jsme se pak spolu pracovně i osobně velmi často. Radili jsme se o všech věcech v redakci, navštěvovali se doma atd.

Když byl Nový zatčen, stal se vedoucím redakční rady soudr. Koucký. Nečekal jsem to. Myslel jsem, že se jím stane soudr. Bareš, jak

mi původně soudr. Koucký sděloval. Byl jsem toho názoru – ačkoli jsem to nikomu neříkal – že soudr. Koucký na vedení redakce nebude stačit, že k tomu nemá dost stranických zkušeností, rozhodnosti, organizačních schopností. Říkal jsem si však, že právě tím více to bude záviset od společné kolektivní práce.

V těch dobách jsme se soudr. Kouckým ještě úžeji spolupracovali než dřív. Radil jsem se s ním o každém vážnějším kroku v redakci, informoval jsem ho o rozhovorech, které jsem měl, radili jsme se často předem o otázkách, které se pak řešily na schůzi redakční rady, dělali jsme plány, jaké by to v redakci mělo být, mluvili jsme o lidech, hodnotili je. Později se mezi námi objevily rozpory. Nebyly to rozpory o zásadních otázkách práce redakce, kádrové politiky, hodnocení lidí, ale šlo vlastně jen o jednu otázku – jak si mezi sebou rozdělit práci při vedení redakce. Na tyto diskuse pak při prověrce navázal soudr. Bareš, který kritisoval soudruha Kouckého pro jeho nedostatky v pracovním stylu a proto, že nepřenesl odpovědnost na své pracovníky, mně vytýkal, že nedávám Rudému právu tolik, jako jsem mu dával dříve.

Tehdy jsem to chápal jako křivdu. Dnes vídím, že by bylo správné přijmout řešení, které tehdy navrhoval soudr. Slánský a které jsme oba odmítali, abych se stal sekretářem redakce, což by bylo soudr. Kouckému umožnilo více se zbavit denní práce a ulehčilo i jeho fyzické vypětí. Ale chtěl bych při tom říci, že ve skutečnosti už tehdy šlo o to odstranit ten byrokratický systém, prohnílý stav, který především mojí vinou konservoval Nového dědictví v redakci.

Koucký nebyl jen formálním vedoucím redakční rady, skutečně vedl redakci i redakční radu. Velkou pozornost věnoval např. kádrovým otázkám a také redakční rada je projednávala po celé hodiny.

Na druhé straně třeba zdůraznit, že na mne padá hlavní odpovědnost za to, že ani v této době nebylo překonáno Nového dědictví v redakci. Především proto, že jsem byl nositelem jeho nesprávných metod, že moje chování oddalovalo redakční kolektiv od redakce, že

jsem měl na starosti i nadále organizační věci v redakci a že také soudruh Koucký dlouho neznal chod redakce a kádry redakce a dal mnoho na můj úsudek.

Právě v době, kdy soudruh Koucký už nebyl v redakci, kdy se v redakční radě neprojevoval dobrý jeho vliv, tehdy nastalo to odcizení mezi redakční radou a redakčním kolektivem. Tehdy jsem ještě více zapadal do svých nesprávných metod a ztrácel důvěru redakce. Nikdy jsem necítil – a myslím, že také soudruh Koucký nikoliv – že by se snad byly tvořily v redakci dvě skupiny, jak o tom mluvil soudruh Bareš. Soudružka Staňková byla stejně osobním přítelem mojí jako soudruha Kouckého, soudruh Fries dával na příklad v diskusích okolo prověrky, jak jsem o nich psal, za pravdu soudruhu Kouckému. Soudruh Slavík, nebo dokonce soudruh Ryba, o nichž se v diskusi někdo vyjádřil, jakoby skoro patřili do mé rodiny, měli pracovně i osobně mnohem blíže soudruhu Kouckému než mně. Myslím také, že nikdy v redakci tato otázka takto kladena nebyla.

Nevím, koho měl soudruh Bareš na mysli, když řekl, že členové redakční rady byli lidé důvěry mojí, nikoliv soudruha Kouckého. Nikdy jsme se soudruhem Kouckým neměli rozdílné názory, zda by někdo měl nebo neměl být členem redakční rady. A po onemocnění soudruha Kouckého přišel do redakční rady pouze soudruh Sršeň a Heissner, odešel soudruh Ryba a Slavík. Zván na schůze byl soudruh Skála jako předseda organizace a soudruh Bárta, kterého jsme navrhli za vedoucího propagačního oddělení.

V kádrových návrzích, které jsem předkládal anebo zastával na schůzích redakční rady, bylo jistě mnoho nesprávných. Neznal jsem tak dobře kádry redakce, jak bych je měl znát, ale jen povrchně, z jednotlivých rozhovorů s nimi anebo o nich, z různých „případů“ a podobně. Často jsem ukvapeně dělal soudy o lidech, neměl k nim pozorný poměr, přeceňoval a zveličoval jejich chyby, nezabýval se příčinami neúspěchů. V důsledku toho bylo mnoho kádrových rozhodnutí redakční rady

nesprávné, z toho především i vyplývala, že byla nezdravá fluktuace v pracovním zařazení. Nebylo však tomu nikdy tak, že by některé kádrové opatření diktoval nějaký skupinový zájem anebo zájem persekvovat, jak to řekl soudruh Bareš.

Pokud jde o můj špatný vliv na lidi, uvědomil jsem si jej zvlášť silně sebekritice soudruha Frieše, když mluvil o tom, kam až se to dostal. Skutečně redakční režim na něho doléhal zejména těžce. Sekretariát nebyl dostatečně vybaven ke své práci, soudruh Fries nestudoval, neúčastnil se stranického života, mezitím rostla strana, redakce, přerůstali její lidé, ztrácel jistotu, byl bezradný.

Tehdy s každou maličkostí se na mne obracel a dostal se do toho ponižujícího stavu, o němž pak hovořil. Když jsem viděl jeho potíže, jeho úpadek, na jedné straně jsem ho kritizoval, ale na druhé straně mně ho bylo líto a chápal jsem ho jako oběť jeho i mého nesprávného pracovního stylu. Domníval jsem se, že ho lze pro práci zachránit, když přejde do hospodářské rubriky, bude mít styk se závodníky, se stranou. Tak jsem se na tom i dohodl jak se soudruhem Kouckým a Švestkou, tak se soudruhem Friesem. Jednal jsem o tom i se soudruhem Barešem a dohodli jsme si, že to bude vyřešeno v souvislosti s reorganizací, která měla být provedena po mém návratu ze Sovětského svazu. Za soudruha Frieše je moje zodpovědnost tím větší, že věřil mým radám, uchýloval se ke mně téměř denně a já v redakci i vůči němu vždy vystupoval sebevědomě, že vždy dovedu nalézt řešení, ale ve skutečnosti jsem jeho úsilí vedl nesprávným směrem.

Uvědomil jsem si svou vinu i v případě soudružky Bláhové, která v posledním půl druhém roce se mnou spolupracovala jako sekretářka nejprve moje, a pak redakční rady. Měl jsem ji rád jako čestnou, hrdou, obětavou svazačku, schopnou pracovníci, jejíž pomoc jsem cítil na každém kroku. Měla doma potíže s otcem, chtěla se přestěhovat. Nabídlí jsme jí s manželkou, aby se přestěhovala k nám a že má k nám vždy volný přístup, když se přestě-

hování neuskutečnilo. Soudružka Bláhová k nám chodila velmi často, často u nás přespávala, sblížila se s celou naší rodinou a my jsme říkali, že je jako naše dcera. Nakonec to nebylo zdravé pro náš vzájemný poměr, pro její růst i pro její práci, měli jsem na ni nedobrý vliv, jak to soudruzi v diskusi ukázali.

Když onemocněl soudruh Koucký, odešel z redakce soudruh Dolejší a Slavík, byla redakční rada velmi oslabena. Říkali jsme si, že se musíme semknout v pevný kolektiv, abychom zvládli těžké úkoly. Skutečně jsme se tehdy velmi sblížili mezi sebou. Zejména jsem se sblížil se soudruhem Švestkou, Sršněm, Šulcem, vedle soudruha Frieše, ale i ostatními.

Žili jsme téměř celý den v redakci a hodně mezi sebou. Odpadl také veliký, kladný vliv soudr. Kouckého. Tehdy se ještě více vytvořilo ovzduší nekritického poměru členů redakční rady ke mně, falešný směr v rozvíjení redakční práce a v práci redakční rady se ještě prohluboval. Mnoho mi soudruzi odpouštěli pod heslem, že redakční rada je oslabena, což jsem sám hlásal.

Redakční rada se ještě více izolovala od redakce, a jak to soudruzi v diskusi charakterizovali, neměla ucho na tepu redakce. Byli jsme kritizováni po všech třech zasedáních Ústředního výboru v tomto roce. Nepochopil jsem celou závažnost připomínek a kritiky soudruha Gottwalda a také soudr. Bareše k práci Rudého práva. Chápal jsem je příliš úzce a ne v jejich široké platnosti a dosahu, jako pokyn k základnímu přebudování redakce od samých základů, jak se to děje nebo bude dít nyní. To je pravda, a proto nemá smyslu, abych se hájil proti té nepravdě, že jsem text jejich slov špatně přenášel do redakce.

Později jsem už viděl, že se v redakci Rudého práva musí něco stát, aby strana byla se svým ústředním orgánem spokojena. Uvědomoval jsem si postupně i to, že na vedení redakce nestačím. Avšak neviděl jsem, co právě se mnou a s celým tím prohnitým systémem se musí stát, aby redakce zdravě vydechla. To se pak stalo 7. října po kritice soudruha Gottwalda.

Vážil jsem si toho, že mohu pracovat v Rudém právu, které se stalo velkou láskou mého života. Věřil jsem, že tak nejvíce prospěji straně. Říkal jsem často, že žurnalista má tolik soudců každý den, že všechno na něho vyjde najevo a tomuto soudu neujde nic. Ani já jsem tomuto soudu neušel.

Snad to ještě všechno do konce nechápu, žil jsem dost dlouho v klamu o sobě, ale mám pevnou vůli najít v pravdě pevný základ, abych mohl začít žít novým životem, pracovat tak, abych se straně opět mohl podívat s čistým svědomím do očí.

Kritika redakčního kolektivu mně pomohla a jsem za ní vděčen. Kam bych se byl jinak dostal po šikmé ploše, na kterou mne zavedly mé chyby a špatné vlastnosti.

V několik desítek hodin trvající diskusi k mému případu, když redakční kolektiv ztratil ve mně důvěru, objevilo se i mnoho zkreslených a nepravdivých věcí. Původně jsem se s nimi v tomto vyjádření zabýval, ale měl jsem psát jen o zásadních a nejhlavnějších věcech. Prosim proto, aby mi byla dána příležitost se k nim vyjádřit.

Vezmu si poučení z kritiky a ujišťuji Ústřední výbor, že se budu ze všech sil snažit odčinit své viny a abych svou prací a jednáním získal opět důvěru strany. Bude dost příležitostí, abych dokázal, že mám stranu rád.

Sebekritika jako vyšitá. Miroslav Kárný byl vyloučen ze strany, ale místo na šibenici putoval do redakce časopisu Spojených oceláren Kladno Kladenský kováč, kde vydržel do roku 1958. 60. léta pak spojil s redakcí deníku Svoboda. Byl přijat zpátky do strany a v roce 1967 nastoupil dokonce na ÚV KSČ. V roce 1969 byl vyloučen znovu a pracoval v reprografickém středisku Institutu poradenství. Jako důchodce se začal věnovat moderním dějinám a vynikl i tentokrát. Věnoval se především otázce židovské genocidy. Zemřel v roce 2001.

Připravil

Martin Groman

Smutná bilance aneb Říkali mu pavouk

Jsou aktuální témata, která „letí kolem“, jsou jiná, která také letí, a přesto se o nich radši moc nepíše. A už ze zásady. A vcelku správně. Jedním z takových témat jsou i sebevraždy. A podmnožinou téhož tématu jsou pak skoky z Nuselského mostu. Běda! A už bych raději končil.

Musím to ale dopsat. Ne, nebudu opisovat z novin, kolik už lidí z téhle monumentální stavby let sedmdesátých, kterou rachotivě projíždí metro, zkusilo skočit od počátku letošního roku. Ne, nebudu ani opakovat celkové číslo, je hrozné, ale vrátím se k jednomu z mnoha scénářů Zdeňka Svěráka, jehož Vratné lahve budou mít premiéru letos 8. března.

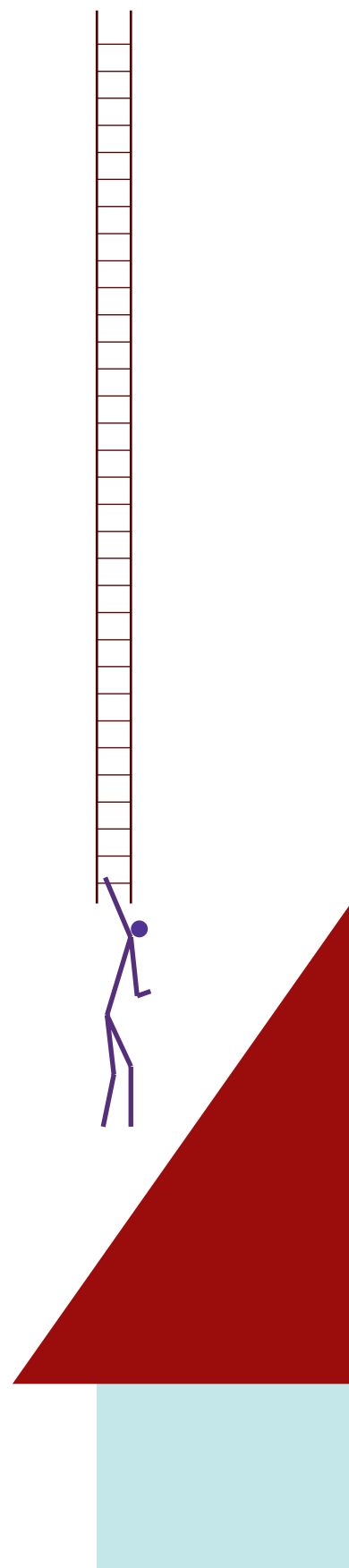
Víc než třicet let před nimi natočila Československá televize jinou Svěrákovu komedii, „hudební veselohru“ Muž, který se spustil. Premiéru měla v červenci 1974 a jejím spoluautorem je Miloň Čepelka, který se Zdeňkem Svěrákem napsal mimo jiné i ještě zdařilejší veselohru Dveře. Film Muž, který se spustil ale je na rozdíl ode Dveří ne-reprizovatelný. Odehrává se totiž přímo na Nuselském mostě a pojednává... Ne sice o skoku, ale o sestupu po provazovém žebříku.

Sice o sestupu zamilovaného k jeho milé, a nikoli nešťastně zamilovaného, ale to na věci nic nemění. Nic to nezvrací na tom, že pokaždé, když v televizním archivu znovu dojdou ke krabičce s tímhle filmem, zatrne jim... a zase ho schovají. Zastrčí. Podle mého názoru už nebude uveden nikdy, takže ho lze rovnou označit za „prokletou komedii“. Ale když ji Zdeněk Svěrák a Miloň Čepelka vymýšleli, Nuselák byl teprve dokončován a neměl na svědomí ještě ani jediný lidský život. Zcela také věřím, že dobromyslného Zdeňka Svěráka ani nenapadlo, že by z něj kdo mohl skočit. I proto psali s Miloněm tak lehce, i proto je výsledkem komedie tak zdařilá. O čem?

Ani to nebudu vyprávět, ale jeden z hrdinů tu moc rád chodí do kina, kde jednou dávají i film Říkali mu pavouk. Nadšeně po jeho shlédnutí vypráví o Pavoukovi (tedy vlastně Spidermanovi) kamarádovi, ten se nechá inspirovat a už chystá žebřík a shlíží na čínžák své dívky. Ten totiž stojí náhodou přesně pod mostem.

Ve filmu je celá akce snadno možná. Hladce proběhne. Ve skutečnosti? To by ho dnes z mostu hnali! Hodně rychle. Je paradoxem, že existuje tato komedie nabádající ke vzdušné cestě „za štěstím“, zatímco desítky a desítky lidí už putovaly ve směru Svěrákova žebříku k smrti.

Ivo Fencel

A to nestačí (že to nestačí) K nepoctě Mirky Spáčilové

První možný

začátek

Nejsem filmožrout, nechodím na premiéry, nemusím všechno hned vidět. Často se o filmech do-
zvím zprostředkovaně. Taky nemusím mít doma filmotéku. Zatímco knihy vlastním a mám k nim vztah jako vodník k dušičkám, čím víc jich mám, tím jsem spokojenější a vyrovnanější, filmů mám spočítatelně a nechávám si je spíše proto, že jsem je dostal jako dárek nebo se na ně dívaly v kterémsi časové výseči děti a pořád slouží jako nekonečné, nevyhládatelné lízátko. Dávno mám za sebou návštěvy filmového klubu, všechny ty maďarské, islandské či íránské šrouby do hlavy, z jejichž produkce jsem se vracel o nic více poučenější, než kdybych mlátil hodinu kladivem do kovadliny. Možná o to ani nešlo, možná se to zúročí jinak a jinak, aniž bych si to vůbec uvědomil.

Druhý možný

začátek

Někdy na začátku třicátých let napsal Jan Mukařovský několik statí o filmu. Nedají se moc číst, protože tehdejší hlasatel strukturalismu přistupoval k filmu, jako by měl parametry literární. Nicméně si v nich nechával otevřené dveře, aby případný autorský odchod mohl být proveden se ctí, a ne jako bezhlavý útek. Například v textu K estetice filmu hned na začátku píše, že film, jako nejmlad-

ší umění, nemá ještě pevné normy, že ty se samozřejmě budou díky technice měnit, ale že je nutné je stanovit, aby mohly být naplňovány nebo naopak porušovány. Tuto myšlenku podtrhuje v posledním odstavci, ve kterém vlastně nalepil štítek na vše předtím napsané – „spotřebujte do...“. Píše: Vše výše řečené má však jen omezenou platnost, rozvoj filmové techniky bude vyžadovat nové pohledy a nové normy.

Třetí možný začátek

Nikde není psáno, že kritik (jedno v kterém uměleckém oboru) musí hrát roli majáku, může hrát i roli nebezpečného útesu, vodního víru, zamořeného území nebo herolda, který z bastionu vysílá do kraje informaci: Dále, od hradu dále...

Kdykoliv si přečtu filmovou kritiku paní Spáčilové, která anektuje stránky Mladé fronty DNES, tak se s ní stoprocentně shoduji. Ale opačně. Cokoliv nepochválí, to se mi líbí, a naopak. Je to mezi námi pěkná spolupráce, i když ona to netuší. Ušetřila mně hodně peněz a naopak díky ní jsem slušně peníze investoval. Takováhle kooperace má smysl.

Na animovaný film Jedné noci v jednom městě jsem šel úplně náhodou, prostě (nikdy neříkejte prostě!) to tak přišlo. Sled povídek s bizarními postavami a s ještě bizarnějšími příběhy. Něco mezi Trnkou a Švankmajerem. Narodil od mátožení českých hraných filmů příjemně užitý čas. Mirce

Spáčilové se to nelíbilo. V pořádku. Dokonce bych napsal – výtečně. A vyřídila to k dennímu pořádku 5. února 2006 v MfD v článku s názvem Tyto filmy raději zlevnit společně s dalšími třemi hranými filmy. Podtitul si vymyslela tento: Ani česká filmová animovaná novinka, ani thriller s DiCapriem nestojí za plné vstupné. To mně vůbec nevadí.

Vadí mi, že odbude tento film hodnotícím soudem velikosti psího hovna: *Výstřední podivní a bizarní bytosti se však k sobě řadí volně, pouze přízračně hororovou stylizací, nikoli příčinnou souvislostí, a to nestačí.* Ende. Možná už je z toho svého řemesla unavená, v tom případě může jít dělat prodavačku ojetých aut, mluvčí prádelny nebo si koupit domeček na Azurovém pobřeží. Když ji nebaví být filmovým kritikem, tak ho snad už dál nemusí dělat. Nebo snad na ni šéfredaktor něco ví a ona je proti své vůli nucena stále podávat kritické soudy? Takhle podobně to psával Jan Kliment, Žižka socialistické kinematografie. Ten taky nemusel nic vysvětlovat, jen vypustil ve svých kritikách nějakého podobného „náznaka“, „nedořečka“, nějaký ten neukročený blábol. Tenkrát to často znamenalo Kainovo znamení a konečnou, to dnes bohudík nehrozí. Ale co hrozí, je neexistence příčinné souvislosti. Jak může vedoucí kulturní rubriky udržovat v nejčtenějších seriálních novinách osobu, která není schopná napsat aspoň jednu normální větou, proč se jí nějaký film nelíbí?

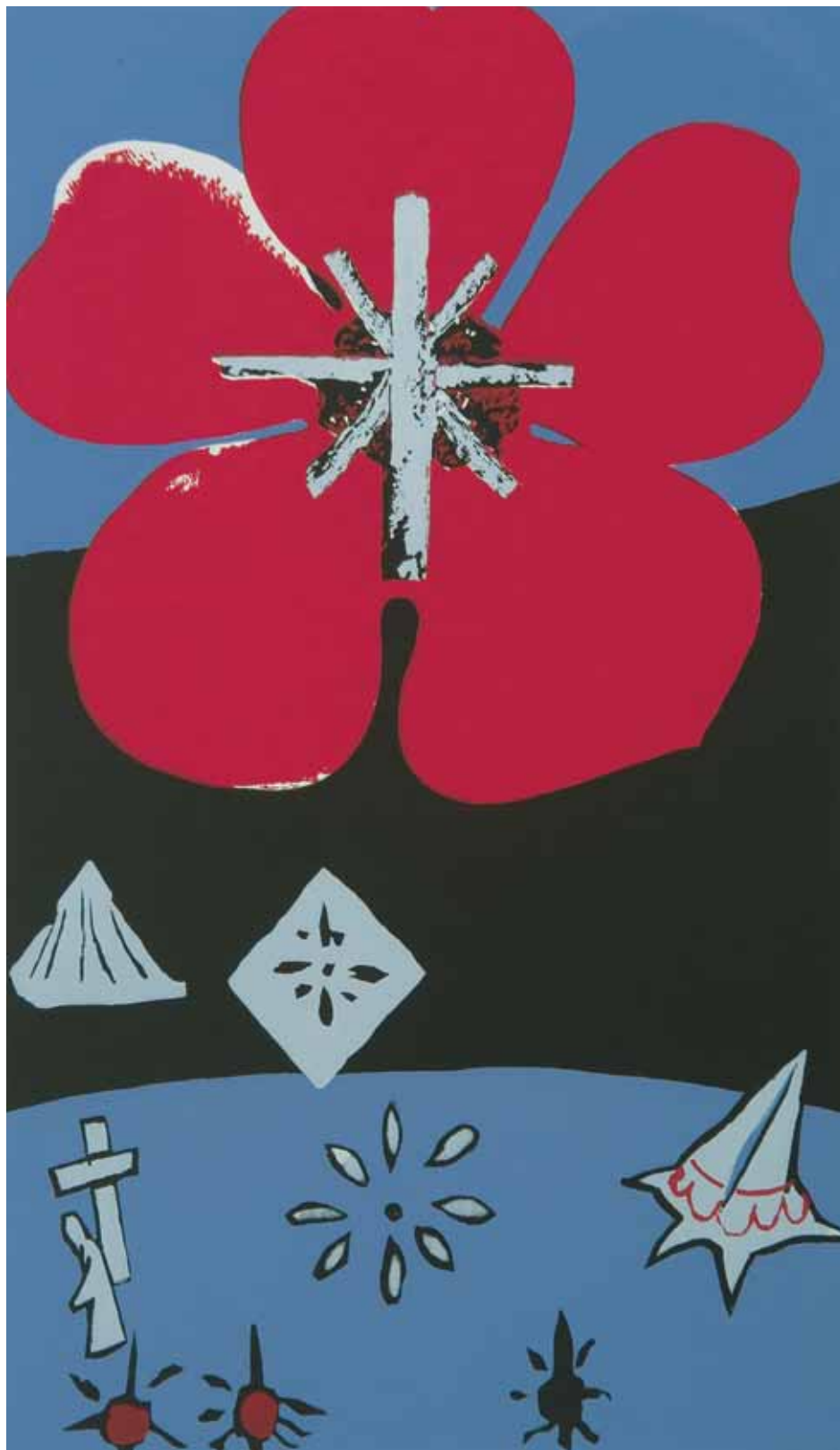
Všechny tři možné začátky nepocty M. S. nemají logiku, ...a to nestačí. Všechny tři možné začátky nepocty M. S. nemají příčinnou souvislost, ...a to nestačí. A to nestačí.

Jakub Šofar

DOBŘÁ ADRESA A SDRUŽENÍ ČESKÝCH UMĚLCŮ GRAFIKŮ HOLLAR

vás zvou
na výstavu:

GRAFICKÉ TECHNIKY 5: SERIGRAFIE A DIGITÁLNÍ TISK

Jaroslav Kaiser, „Červený květ“

Od 29. 3. do 22. 4. 2007 v Galerii Hollar, Smetanovo nábřeží 6, Praha 1

GRAFICKÉ TECHNIKY 5: SERIGRAFIE A DIGITÁLNÍ TISK

Eduard Ovčáček, „Zlatý květ“

Strž (velký recenzní prostředek)

Komiksová Kytice: Odvážný experiment povedený jen zčásti

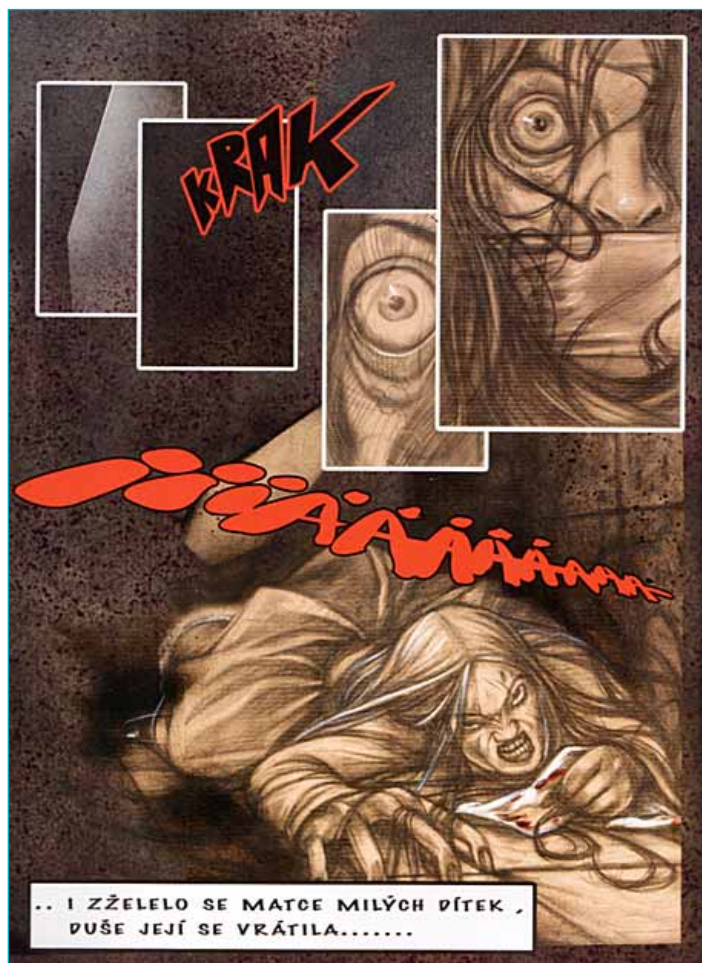
Nejznámějším komiksem, resp. komiksovou sérií, která se zabývá ztvárněním legend a mýtů, je Sandman Neila Gaimana, který pění nakladatelství Crew postupně vychází i u nás. Český komiks, pokud k těmto tematickým okruhům sahal, činil tak většinou v rámci fantasy a sci-fi příběhů. Komiksová adaptace souboru balad Kytice K. J. Erbena, kterou připravilo nakladatelství Garamond, je proto ojedinělým a inovativním počinem.

Na poměry českého komiksového trhu výpravná publikace s plnobarevným tiskem na kvalitním papíře a v tvrdých deskách, která kromě komiksových adaptací obsahuje i původní texty všech básní Kytice, je však dílem problematickým. Adaptace se totiž ujala početná skupina výtvarníků, z nichž většina v médiu komiksu pravděpodobně pracovala poprvé. Problém ale není pouze v samotných pracích. Vnějšíkově kniha totiž nepůsobí kompaktně – při individuálním zadání adaptace té které básně z Kytice nebyli umělci upozorněni, aby se drželi stejných parametrů stránkové sazby, jako je přítomnost či absence vlastního stránkování, uvádění či neuvádění svého jména přímo na arších apod. Redaktor publikace si kromě toho nedal práci v ediční poznámce osvětlit projekt a představit autory.

Hned první komiks Daniely Horáčkové na úvodní báseň Kytice, jejíž scénář autorka mimochodem úplně mění, je otřesný. Hraje samoúčelně na efekt – různobarevnými podklady, rádobyexpresivním rozbitím logického řazení políček, neúčelnou inkrustací (vkládání jednoho políčka do druhého, případně několika políček na stránku se samostatným vizuálně ztvárněným dějem), kaligrafizujícími pokřiky přes celou stránku opsanými od Franka Millera z jeho Sin

Kytice Daniely Horáckové...

City atd. Autorka předvádí vlastní asociativní pochopení a uchopení básně, aniž by zvládla základní podstatu média komiksu – pohlídat si řazení za sebou následujících políček tak, aby čtenář alespoň netápal, odkud kam má číst; až od tohoto zvládnutého mechanismu lze začít s experimentem. Tak jako komiksovou Kytici příšerné dílko otevírá, tak ji také uzavírá. Poslední Věštkyňě Milana Vodičky je pouze ilustrovaná, otrocky přepsaná báseň na kýčovitě sytém barevném podkladu, na němž navíc text často nejde ani přečíst.

Nad tyto práce vyčnívá skupina komiksů, které sice ještě komiksy v pravém smyslu nejsou, protože jejich autoři nezvládli prostřednictvím separovaných políček a jejich sekvencí vytvořit celkově fungující příběh, ale obsahují alespoň dobré izolované „fóry“ těžící z problematického a zároveň inspirativního spojení obrazu s textem v komiksu i jeho komplikované struktury, v níž hrají roli vztahy mezi

...a Báry Čechové

elementárními, středními a většími skladebními prvky jako políčko, strip, stránka, dvojstránka a celý komiks. Např. ve Svatební košili Karolíny Rasochové a Lukáše Houdka komiksová okénka simulují sled skutečných oken. Jinde se lístky padající z jednoho políčka při volném pohybu stránkou mění v jiném políčku v slzy postavy. Hezké jsou i vizuální odkazy na Munchův Výkřik a čínskou grafiku. Polednice Moniky Zemánkové obsahuje pěkný fór se sekvencovanými výjevy zhmotněnými v páře nad hrncem. Zlatý kolovrat Báry Čechové je asi nejprovokativnější zastoupenou adaptací Erbenovy klasiky, když autorka zaměňuje kolovrátek za DJ'ský gramofon (aniž by měnila text básně). Bohužel není tento neotřelý nápad, uplatňující rozepři mezi textem a obrazem, dotažen do důsledků. Čechovou šlechtí i to, že se jako jeden z mála zastoupených autorů pokusila o transpozici podstatného prvku básně – rýmování – do struktury komik-

su. Úplně jednoduše, ale efektivně: zopakováním motivů, obrázků a sekvencí tehdy, když chce „rýmovat“.

Další skupinkou ambicióznějších prací jsou dva vizuálně experimentální komiksy. V Záhořově loži Jana Černého a Rostislava Telcla se divoké kresby setkávají s hyperkvalitními fotografiemi krajiny a v 3D počítačovém programu vymodelovanými objekty a vizuální výraz komiksu tak posouvají k estetice digitální grafiky a počítačových her. Celé dílko ovšem sráží nejen příšerný lettering (sázení písma textu), ale i rozbitá asociativní struktura. V erotickém Vodníkově Adrian Kukal a Ondřej Pfeiffer sice docela brutálně zasáhli do Erbenova „scénáře“, zato dosáhli ještě explicitnějšího posunu komiksu k formě počítačové hry než Černý a Telcl. Zvláště blízko má jejich Vodník k akčním eskapádám sexy superhrdinky Lary Croft. Jimi užitý experiment oproti Záhořovu loži nezabíjí scénář – ten je docela harmonický a strukturovaný.

Pár povedených děl a fórů je ale na tak ambiciózní projekt málo. Podle mě mohl Kytici udělat buďto jeden člověk, nebo lépe, jako je ve zvyku na Západě, tým, který by vzájemně spolupracoval na scénáři, kresbě, kolorování, letteringu apod., a za pozorného usměrňujícího dohledu zkušeného editora. Možná se mohlo uvažovat i o adaptaci Kytice do současného jazyka.

Kytice Tomáše Chluda...

Poslední skupina komiksů je podle mě nejpovedenější, neboť jde o skutečné komiksy, přestože třeba nevykazují vizuální kvality prací líčených v předchozím odstavci. Tomáš Chlud v adaptaci Pokladu nejenže zvládá udělat srozumitelné stránky, které fungují jako celek, ale navíc používá komplikovanější fóry pro komiksové médium (a někdy i pro ostatní média vyjadřující se kombinací textu a obrazu jako fotoromán, případně film) příznačné: určité nenápadné vizuální detaily dávají smysl, případně se zhodnotí třeba až o několik stránek dále; vložení jinak sekvencovaných/časovaných pasáží, které zpomalují nebo zrychlují čtenářskou recepci; vizuální dopovídá, případně neguje to, co neříká text, apod. Zvláštní na Chludově práci je i to, že autor do obrazu vkládá něco, co v původním Erbenově „scénáři“ není – pohanské bohy, kteří si hrají s nemluvnětem ve zlaté jeskyni. Tím, že takto báseň dopovídá, Chlud vlastně text, pravděpodobně poučen literárněvědnými analýzami Kytice, interpretuje. Co v básni zůstává na symbolické rovině, on vizuálně zhmotňuje; což je asi věc, která činí každou komiksovou či jinou adaptaci jakéhokoli klasického literárního díla opravdu užitečnou. Poklad je natolik vizuálně srozumitelný a kompozičně vypointovaný, že by se obešel i bez textu. Tak si ostatně autor počíná u jiné své komiksové adaptace, krátkého erotického Holoubka. Povedené jsou i dva komiksy Kristiny Dufkové – Vrba a Dceřina kletba. Minimalistická pastelková kresba, která je v druhém případě za-

....Adriana Kukala...

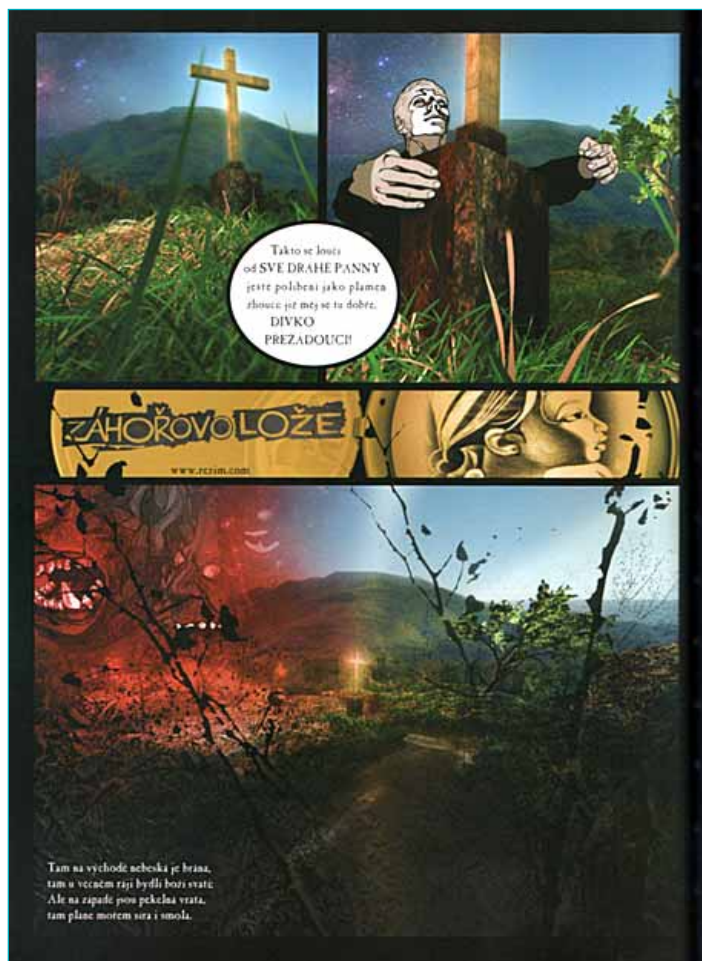
jímavě variována vkládanými fotografiemi a odkazy na kubismus, a další pokus o komiksové zadaptování básnického rýmování jsou dobrou ukázkou, jak z mála elegantně vytěžit hodně.

Pár povedených děl a fórů je ale na tak ambiciózní projekt málo. Podle mě mohl Kytici udělat buďto jeden člověk, nebo lépe, jako je ve zvyku na Západě, tým, který by vzájemně spolupracoval na scénáři, kresbě, kolorování, letteringu apod., a za pozorného usměrňujícího dohledu zkušeného editora. Možná se mohlo uvažovat i o adaptaci Kytice do současného jazyka. Pokud totiž má jít o „přátelskou“ povinnou četbu, proč zde nechávat termíny jako „veská žena“ apod., které ani sebedetailnější obrázek neosvětlí.

Jaroslav Balvín ml.

*Karel Jaromír Erben, Kytice (komiks). Gamma-
mond, Praha 2006*

... a Jana Černého

Shomei Tomatsu:
Prostitutka, Nagoja (2003)

Námořní deník – Kůže národa

Galerie Rudolfinum je jedno z mála míst, ne-li místo jediné, kde lze v Česku spatřit díla kvalitních asijských umělců. Tentokrát dal ředitel galerie Petr Nedoma prostor dvěma výstavám fotografií spojených s Japonskem.

První výstavou je retrospektiva japonského fotografa Shomei Tomatsu nazvaná *Kůže národa*. Připravilo ji San Francisco Museum of Modern Art a je skoro zázrak, že se na svém turné po světě zastavila i v Praze. Tomatsu začal fotit v padesátých letech a většina vystavených děl jsou černobílé snímky pocházející z 60. a 70. let. Výstava je rozdělena do deseti tematických částí: *Po válce, Předtím, Američané, Atomová bomba, Amerikanizace, Jsem král, Podzemní město, Jih, Po poválečných letech a Kůže národa*. Z názvů je

Na konci 60. let se Tomatsu od těchto témat odklání a všímá si opět více Japonska jako takového, ať už jde o studentskou revoltu nebo moderní dobou skoro nedotčené ostrovy na jihu země.

Z českých autorů ho lze snad nejlépe přirovnat k Jindřichu Štreitovi tím, jak zachycuje život obyčejných lidí, jak citlivě proniká do jejich soukromí.

poměrně dobře patrné, co se fotografie snaží zachytit. Zpočátku to bylo především budování nové společnosti po prohrané válce ve směsici historické hrdosti a současného ponížení. Zároveň se autor snažil zachytit zanikající tradice starého Japonska. Velmi zajímavé jsou jeho fotografie, které zobrazují Američany a jejich vliv na japonskou současnost se zvláštní směsicí obdivu a hořkosti. Nejde jen o atomovou bombu a její následky, ale i o vojenské základny a pronikání americké popkultury do života obyčejných Japonců, včetně jejich snahy o více či méně úspěšné napodobování „amerického snu“. Na konci 60. let se Tomatsu od těchto témat odklání a všímá si opět více Japonska jako takového, ať už jde o studentskou revoltu nebo moderní dobou skoro nedotčené ostrovy na jihu země. Z českých autorů ho lze snad nejlépe přirovnat k Jindřichu Štreitovi tím, jak zachycuje život obyčejných lidí, jak citlivě proniká do jejich soukromí.

Kromě samotných fotografií je zajímavá také instalace výstavy. Fotografie jsou umístěny vždy pouze na jedné straně místnosti, takže se není nutné nikam vracet nebo přecházet. Chybí popisky, které nahrazuje seznam vystavených děl, který dostane každý návštěvník ke vstupu. Orientuje se pak podle čísel fotografií. Rozdělení výstavy do jednotlivých částí je naznačeno pouze hraniční čarou a názvem části uvedeným na podlaze. Průvodní text ke každé části je uveden v seznamu vystavených děl. K výstavě je připraven bohatý

Raimund von Stillfried-Ratenicz: Dáma s rikšou a služebnými (1875)

doprovodný program včetně přednášek nebo přehlídky japonských filmů.

Druhou výstavou je *Námořní deník Erwina Dubského*. Jde o unikátní sbírku fotografií ze 70. let 19. století. Zachycují tradiční Japonsko před jeho rozsáhlou industrializací na přelomu 19. a 20. století. Černobílé fotografie jsou občas ručně kolorované a jsou pozoruhodné svojí technickou kvalitou. Některé z nich pořídili japonští průkopníci fotografie, jiné jsou naopak dílem Raimunda von Sillfried-Ratenitz, který měl v té době fotografický ateliér v Jokohamě. A co na snímcích uvidíte? Dalo by se to nazvat japon-

ským secesním piktoralismem. Převažují pohledy na romantická městská zákoutí, přístavy, parky, památky a na závěr najdete i několik portrétů, včetně japonského císaře a císařovny. *Námořní deník* tvoří výborný doplněk *Kůži národa*, protože zobrazuje Japonsko, které po II. světové válce odumřelo, tzn. to, co Tomatsu zachytil již jen v odlescích.

Pokud máte rádi fotografie nebo patříte k obdivovatelům Japonska, můžete obě výstavy navštívit do 15. dubna 2007.

Petr Jiška

Michael Moser (připsáno): Nový most Kóraibaši přes kanál Higaši (1871)

Černobílé fotografie jsou občas ručně kolorované a jsou pozoruhodné svojí technickou kvalitou. Některé z nich pořídili japonští průkopníci fotografie, jiné jsou naopak dílem Raimunda von Sillfried-Ratenitz, který měl v té době fotografický ateliér v Jokohamě.

Opět u stolu, tentokrát doma

Návštěva představení Krále Oidipa v poslední lednový den na domovské scéně jednoho ze „souborů“ brněnského Centra experimentálního divadla byla pro méně otužilého diváka surovým zážitkem holé divadelní existence. Onen divák, namlsaný nečetnými, avšak o to netrpělivěji očekávanými pražskými představeními Divadla u stolu, v jejichž závěru většinou zasloužený aplaus nebral konce, byl nucen ve sklepení na Zelném trhu obhájit své místo v hordě převážně adolescentního, rozjásaného publika.

Toto publikum sem umělecký šéf František Derfler přilákal nejspíš Tragickou historií o doktoru Faustovi, na jejímž sexuálním náboji si mladí fanoušci horlivě ujasňovali příslušnou terminologii v diskusním fóru webových stránek divadla. Snad to tedy bylo pouze decentní obnaženost Igora Bareše (Oidipus) a Ivy Valešové (Iokasté) nebo už poměrně vzdáleným datem premiéry inscenace, či něčím úplně jiným – divák málo znalý místních poměrů si netroufá tvrdit –, rozjásanost publika se každopádně utišila pod tíhou příběhu jen nakrátko a vlažné ohodnocení po vladařově oslepení a prozření se skutečným potleskem ani nazvat nedalo. Mírně znechucenému, nicméně přese všechna příkoří silou představení opět strženému divákovi přišlo líto profesionality herců i režiséra. A vůbec celého divadla, které musí neustále hledat svoje místo a donkichotsky (kolik recenzentů už tenhle přídomek v souvislosti s Divadlem u stolu použilo!) bojovat o svoji existenci. A v duchu skládá poklonu Františku Derflerovi, protože je to asi vážně v tom nejpozitivnějším slova smyslu blázen...

Nikola Richtrová

Digitální Týden celý týden

Společensko-ekonomicko-politicko-kulturně-ajinak-informačně-nabíý týdeník Týden společnosti Mediacop se od února vznáší ve virtuálním prostoru digitálních médií. Denně aktualizovaným kompletním zpravodajským servisem včetně zpráv ze světa sportu, kultury, ekonomiky, médií, automobilismu, vědy a techniky a mnoha dalších tak rozšiřuje řadu již existujících zpravodajských portálů. Bodem k dobru nechť mu jsou redaktorské hvězdy typu Jiřího Peňáse, Miroslava Koreckého, Pavla Mandyse, Martina Fendrycha a spousty dalších z redakce toho „klasického“ tištěného Týdne, jak ho známe. Na stránkách www.tyden.cz je na něj sice odkaz, velkou většinu jeho článků si ale stejně nepřečteme, protože nejsou „aktivní“. Takže nám stejně nezbude nic jiného, než si ten tištěný Týden koupit.

A jak se to dělá, zničehonic spustit relativně velký projekt (uznáme-li, že dosavadní týdenní tradice poskytovala redaktorům očividně víc prostoru na přípravu a zpracování článků, než kolik nabízí bez-uzávěrkový zpravodajsko-publicistický server, jakým se Týden.cz zdá být)? Jednoduše: zrušíte tištěný nedělník Nedělní svět, jeho redakci „překlopíte“ do organizační struktury časopisu Týden, na fakultách žurnalistických studií vyvěsíte inzeráty, že hledáte „mladé a naděje“, a dosavadnímu šéfredaktorovi Nedělního světa Danielu Málkovi vrazíte do ruky žezlo zástupce šéfredaktora časopisu Týden se zodpovědností za ten virtuální.

Pod čarou: Portál nabízí celkem dobrou sbírku trailerů; škoda jen, že se v době psaní těchto řádků pořád „kousaly“.

Pomocí odkazu je také možné „přeskočit“ na další, zatím fungující časopis z mediální rodiny, které šéfuje Sebastian Pawlowski. Na stránkách Instinktu však – ať

hledáme, jak hledáme – zpětný odkaz na Týden nenajdeme. Takže nezbude než si ho vyfukat znovu. Jednostrannost nikdy nebyla to pravé ořechové. Ale i na tom se dá ještě zapracovat.

Portál taky nabízí prostor k zamyšlení nad změnou jeho názvu; chápu, že potřeba propojit čtenářovu znalost tištěného Týdne s novým portálem je nutná. Jenomže k serveru aktualizovanému minutu po minutě titul Týden opravdu úplně nesedí...

Rodiče, děti a jejich kamarádšofty s TV obrazovkou

Jak vnímají televizi děti? Poškozuje jejich dětský pohled na svět, nebo jim naopak nabízí skvělou možnost, jak si rozšířit obzory a informační výbavu? Profesor psychologie z Freiburgu Michael Carlton polemizuje s názorem, že by děti měly sledovat bedýnku s hýbajícími se obrázky až od tří let (Milan Šmíd, Ekonom, 8. 2. 2007); podle něj TV neškodí ani dvouletým capartům. Údajně jim přináší víc zážitků než např. obrázková knížka. Podmínkou ale je, aby to, na co se malí konzumenti televizních sdělení budou dívat, vybírali rodiče a také to s nimi sledovali.

To jo, to by měli; Joshua Meyrowitz (Všude a nikde. Vliv elektronických médií na sociální chování. 2006. UK Praha: Karolinum) totiž přirovnává televizi v dětském světě k hostu, který přichází do rodiny a přináší s sebou nové informace ze světa „tam venku“. A malí zvědavci poslouchají s pusou a očima dokořán. Nehlídaná televize se ale může velmi snadno proměnit ve dveře, kterými do našich obýváků vcházejí prostitutky, právníci, vrazi, prodavači, prezidenti a další, v dětském světě prozatím „nevítané“ návštěvy. Jako v životě často, i tady chce všechno svůj čas.

Pod čarou: Psaná literatura nabízí větší možnost, jak děti ochránit od nechtěných obsahů. Čtení totiž vyžaduje komplexní schopnosti, které člověk získává postupně. Proto všichni začínáme na téměř nezničitelných obrázkových leporelech, a jak stoupáme na vývojových stupních výš a výš, postupně přecházíme na říkadla, Špalíček pohádek, za našich mladých let se tam ještě vecpaly ruské byliny Krása nesmírná a tak pokračujeme dál a dál, až skončíme tam, kde je nakonec skončíme. Proto když dospěláci chtějí děti „ochránit“ před nechtěnými obsahy, jednoduše je zakamuflují do složitějšího jazyka a syntaxe, třeba do de Sada. A děti mají utrum.

Televize však nic takového nenabízí. Nemá žádný kód, který by rozděloval příjemce na ty, co mu rozumějí a zvládnou ho, a na ty, co mu (ještě) nerozumí. Základní kód je pořád stejný: obraz a zvuk. Nadmíru jednoduché pro konzumaci, není-liž pravda? A filtr bránící dětem sledovat pořady pro dospělé veskrze žádný. Takže jediným řešením se nakonec zdají být zase ti rodiče. Jak to ale zmáknout, když právě oni posadili svoje ratolesti před televizní obrazovku třeba právě z nedostatku času a s nadějí, že je hýbající se obrázky aspoň na chvíli zabaví?

„Gügl, hledej!“

Taky se občas přistihnete, že „čtete noviny“ tak, že čtete jenom TITULKY? Má to svoje výhody: máme pocit, že toho víme děsně moc o děsně moc událostech v děsně krátkém čase. Titulky jsou vlastně takové zprávy v prášku, jako ty pudinky: stačí něco přidat (v případě pudinků mléko, v případě novinových titulků nějaké ty souvislosti) a hlad je zahnán. Biologický i ten informační. A co nám o titulcích říká odborná literatura? Jejich funkcí je především informovat, pomáhat čtenářům orientovat se v textu a měl by odpovídat zaměření celého člán-

ku. „Titulek proto musí být srozumitelný hned při prvním přečtení, což platí zejména u zpravodajských materiálů, kde je složen jen z několika málo slov.“ (Kolektiv autorů. Zpravodajství v médiích. 2001. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum. s. 31)

Kdeže loňské sněhy jsou! V době informačních toků virtuální reality se čím dál častěji setkáme s tím, že noviny přizpůsobují svoje titulky internetovým vyhledávačům. Jak si všimnul Elinor Mills ze serveru news.com.com, kreativní titulky plné metafor čeká nejspíš poslední pomazání. Místo nich nastoupí popisné titulky nadupané klíčovými slovy, podle kterých budou moci uživatelé internetu článek najít. Asi nás nepřekvapí, že hlavním důvodem jsou – jak bývá v dnešní době zvykem – peníze. Pokud je totiž nějaký článek publikován na internetu, kvůli inzerci záleží na jeho čtenosti. Snaha editorů přizpůsobit titulky článků tak, aby je vyhledávač lépe „vyhmátl“, je tedy víc než jasná.

Pod čarou: Takže jaderným, vtipným a provokativním titulkům už definitivně odzvonilo? Asi jo, aspoň co se týká on-line médií – spodní příčkou v žebříčku nejčastěji vyhledávaných článků se u svého inzerenta opravdu nepochlubíme. Nízká čtenost totiž znamená nízký zájem o inzerci. A důsledky nižší inzerce si jistě dovede představit každý – nejenom zasvěcenec v této branži.

I když je tradice velmi často pěkná věc, úplně s klidem si dovedu představit, že v zájmu rychlého a pokud možno maximálně přesného vyhledání konkrétního článku bude titlek online publikovaných článků vypadat spíš jako výstavní skříň klíčových slov. Pobavit se nad titulkem můžu v novinách – při ranním kafi, na toaletě, v prostředcích MHD nebo kdekoli jinde. Až budu listovat v on-line článcích a jejich archivech a něco hledat, uvítám, když mi vypadnou články skutečně relevantní, a ne ty úplně „mimo mísu“. Rychle, stručně, efektivně. Jako ten puding v prášku.

Poetické okénko...

...se mi v únorovém (Po)věstníku jaksi nepodařilo otevřít, takže tohle březnové bude zcela nekompromisně dokořán. Zbytečných slov kolem nás je dnes a denně dost a dost, proto z tohoto okénka skočíme rovnýma nohama, jakýpak štráchy.

Být událostí.

Být událostí, která se neustále na koncích hýbe

a vsouvá do sebe nevědoucí nerosty jako předzvěst krajiny i úporně mávající a významně gestikulující lidi, kteří vykřikují dosud neznámá slova, a cožpak teprve hbitou zvěř, která v nás chodí olizovat vyschlou lítost... být událostí třeskutou, událostí na prach jemnou, a o tom, že to chceme, svědčí, že jsme se právě spatřili na křižovatkách odvah.

(Michal Novotný - *1942.

Nevhodné probuzení. 1999.

Praha: Klokočí – Edice současné české poezie)

> Test Ivo

Znáte staré

1. Slovanská pravlast ležela podle pověstí

- a) V Indii
- b) U Visly
- c) U Amazonky

2. Báji zmiňovaná kouzelnická škola byla

- a) V Bradavicích
- b) V Macourkově filmu Dívka na koštěti
- c) V sídle Libušina tatínka Kroka na Budči

3. Který ze tří hrádků v pověstech neexistoval?

- a) Libušín
- b) Kazín
- c) Tetín

4. Přemysl pocházel

- a) Ze Stadic, kde oral
- b) Ze Starého Plzece, kde se léčil
- c) Ze Starého Města pražského, kde pilně popíjel medovinu

5. Co spíš platí?

- a) Libuši nevěř!
- b) Šárce nevěř!
- c) Ženě věř!

6. Z čeho byl obviněn Horymír?

- a) Uhnal koně
- b) Hlásal z hory mír
- c) Vypálil hornickou osadu Březové Hory

7. Kdo koho nenahradil?

- a) V lucké válce zaskočil Čestmír za Neklana v jeho kukle
- b) V trojské válce zaskočil Patroklos za Achilla v jeho zbroji
- c) V husitských válkách zaskočil Jan Žižka za Prokopa Holého a vyhrál Lipany

8. Publikace Bohuslava Hlinky hledající pravdu o pověstech se jmenuje

- a) Spor o Františka Ringo Čecha
- b) Spor o praotce Čecha
- c) Spor o Lecha Walesu

9. V kterých knihách parafrázuje zpěvák František Čech české báje?

- a) Z mého života, Ruský týden
- b) Češi a jejich samičky, Češky a jejich samci
- c) Pra pra pra, Dívčí válka

10. České báje vtipně zveršoval

- a) Čech
- b) Mládek
- c) Telička

Správné odpovědi:

1b), 2c), 3a), 4a), 5b), 6c), 7c), 8b), 9c), 10b)

Fencla

české báje?

Jeden až tři body: Barbare. Neznabohu. Ignorante. Revizore. Znáte to leda z Ringo Čechova televizního seriálu!

Čtyři až sedm bodů: Ale jo, z Jirásky vám něco utkvělo. Prošel byste bez ztráty květiny.

Osm až deset bodů: České pověsti znáte, to je fajn. Teď už jde jen o to, nakolik se zakládají na pravdě.

Canny

tuhle jsem zaslech,
jak někdo říká, že ten Anjel
není jako úplně blbej, spíš
nějak jednodušej

dEmos 173

ve skutečnosti ale,
můžu bejt ještě daleko

daleko

jednodušší

<http://canny.obribroskev.cz>

Smějící se bestie

Ve finále z toho
vytřískal každý něco:
o Clintonovi se mezi
muži mluvilo jako
o plemenném býkovi,
Lewinská napsala
o orálním sexu
s prezidentem řadu
úspěšných knih, které
si paradoxně rády
kupovaly hlavně ženy,
a navíc se ještě zrodil
úspěšný a jednoduše
zapamatovatelný vtip,
který si mohl dovolit
vyprávět i opilec po
deseti pivech, aniž by
ho pokazil. Jednoduše
se zeptal: Co je to?
a pak nabral vzduch do
úst a nafoukl si jimi
tvář, takže je měl...

„**A** tak se zase jednou nesku-
tečné stalo skutkem!“ chtělo
by se zvolat občanům voli-
čům, kteří se letos devatenáctého ledna, po
sedmi měsících od voleb, konečně dočkali
vlády podpořené důvěrou parlamentu. Nel-
ze však přitom současně nevzpomenout na
staré známé heslo skeptických občanů ne-
voličů, a sice: Voli volí voly! Jak dlouho totiž
bude trvat schvalování zákonů, na něž má
levice a pravice odlišný názor, pokud se za-
se nenajdou nějakí dva „přeběhlíci“ a navíc
jeden poslanec, který se ještě nenaučil hla-
sovat? Vyhledky to tedy nejsou příliš naděj-
né a člověku se nabízí otázka, zda vůbec jít
ještě někdy k volbám, když z toho pak zase
vznikne jenom další fraška, v níž nevítež-
ní voliči pravice ani levice, nýbrž pouze a jen
apolitičtí politici, kterým jde právě jen o je-
jich osobní prospěch a o nic jiného. Ještě že
mají politici také své osobní životy, jejichž
poklesky se může široká veřejnost prostřed-
nictvím médií alespoň trochu škodolibě po-
bavit na jejich účet, když už nic jiného.

V poslední době plní hlavní stránky no-
vin především premiér Topolánek svým mi-
momanželským vztahem s poslankyní Tal-
manovou, jež s ním snad čeká dítě a k níž už
se i odstěhoval od své dosud právoplatné
manželky. V očích jedné části voličů ODS je
to ostuda, v očích druhé, animálnější části
svých voličů si touto avantýrou mohl premi-
ér naopak šplhnout. Podobně se kdysi vedlo
americkému prezidentovi Billu Clintonovi,
když prosákl na veřejnost jeho poměr se se-
kretářkou z Bílého domu Monikou Lewin-
skou. Tedy spíše než o poměr se jednalo pou-
ze o orální sex, který Lewinská několikrát
Clintonovi zdarma a dobrovolně poskytla.
Zatímco většina amerických žen prezidento-
vo chování odsoudila, větší část mužské po-
pulace Američanů mu tuto aféru odpustila.
Prezident byl koneckonců demokrat a pří-
jemný chlapík, který se na večírcích dokázal

mnohdy tak odvázat, že si i veřejně zahrál
na saxofon, tak proč by mu na ten „jeho sa-
xofon“ nemohla občas zahrát i jeho sekre-
tářka, že ano? Ve finále z toho vytřískal kaž-
dý něco: o Clintonovi se mezi muži mluvilo
jako o plemenném býkovi, Lewinská napsa-
la o orálním sexu s prezidentem řadu úspěš-
ných knih, které si paradoxně rády kupova-
ly hlavně ženy, a navíc se ještě zrodil úspěš-
ný a jednoduše zapamatovatelný vtip, který
si mohl dovolit vyprávět i opilec po deseti pi-
vech, aniž by ho pokazil. Jednoduše se ze-
ptal: Co je to? a pak nabral vzduch do úst
a nafoukl si jimi tvář, takže je měl úplně vy-
boulené. Pokud jste vtip ještě neznali a zavr-
těli záporně hlavou, vyfoukl opilec vzduch
z úst a se smíchem k vám vykřikl řešení há-
danky: Lewinská zadržuje důkazy!

Inu, když se daří, tak se daří. Ne vždy to
však vyjde tak, aby se politik svým „husar-
ským kouskem“ z osobního života dostal na
přední stránky novin jako komik včas, ve
správné době, když je ještě takřkajíc u ko-
rýtka. O některých politicích vycházejí je-
jich pikanterie na povrch až později, kdy už
třeba nejsou ve funkci, a taková historka
pak již není určena všem, nýbrž pouze star-
ším zasvěcencům, kteří si dotyčného ještě
pamatují. A právě jednu takovou historku
pro pamětníky jsem nedávno vyslechl v jed-
nom malém podniku v centru Prahy od je-
ho majitele jménem Řehoř, který tu záro-
veň pracuje jako barman. Jakožto posledního
hosta ten večer mě pozval na skleničku
calvadosu, při níž se rozpovídal o tom, jak
měl kdysi, asi v polovině devadesátých let,
tu čest seznámit se blíže s jedním z tehde-
jších významných politiků.

Vzrůstem nevysoký poslanec, jehož
proplešatělá hlava s vrásčitým a bezvousým
obličejem vyrůstala mu jakoby mezi rame-
ny, protože prostě neměl krk, se jmenoval
Ivan Šašek a reprezentoval jednu menší
pravicovou stranu. Přes svůj poněkud ko-

aneb Političtí šašci

mický vzhled a taktéž chraplavý hlas (k tomu snad ještě trochu ráčkoval) působil na diváky televizních debat jako poměrně seriózní člověk. Alespoň takový dojem tehdy dělal na Řehoře, a pokud si dobře vzpomínám, tak i na mne. A tento poslanec se jednoho večera stal nejvýznamnější osobou jistě oslavy, která se konala v Řehořově podniku. Když už čas tohoto mecheche poněkud pokročil a zábava byla v plném proudu, posadil se Ivan Šašek na bar, objednal si calvados a pozval naň i Řehoře, kterému při té příležitosti nabídl tykání. Vypili tedy panáky, načež Ivan ihned poručil další rundu. Řehořovi jako profesionálovi nečiní konzumace alkoholu větších problémů, takže držel s Ivanem krok. Jen chvíli nato přišla třetí runda, po níž se prý podivně usmívajícímu se Ivanovi zablesklo v očích a pak rozmáčkl v ruce prázdnou skleničku. Řehoř se ho starostlivě optal, jestli si neporezal dlaň, a šel zamést střepy. Netušil, jestli to byla nehoda či jen opilecký výstřelek. Ivan se stále tak podivně usmíval, jako že to nic není a objednal další kolo panáků. Řehoře ale nějak přešla chuť, takže si už nedal. Jakmile Ivan dopil, opět skleničku rozmáčkl, přičemž nyní již nebylo pochyb, že to udělal záměrně. Možná si chtěl dokázat, že přes svůj malý vzrůst je silák, kdopak ví. To už ho Řehoř důrazně napomenul, aby mu laskavě další sklo neničil. Pan poslanec byl ale v té chvíli opilý, a to tak, že velmi. Následně totiž uchopil obouruč táč se smaženými kuřecími stehýnkami a vysypal je na hlavu blízko sedící slečně pod barem, které se to moc nelíbilo. Vlastně se to nelíbilo nikomu z celé společnosti, ovšem kromě Ivana Šaška, který se své oběti z výšin barové stoličky otevřeně chechtal, připomínaje tak jakéhosi škodolibého skřeta.

V tu chvíli přišlo Řehořovi na mysl sousloví, jakým kdysi označil zastupující říšský protektor Heydrich příslušníky českého ná-

roda, a v příštím okamžiku čapl „smějící se bestii“ z poslanecké sněmovny za flígr a vyvedl ji ze svého podniku na ulici, kde jí volal taxi. Kolem šel zrovna nějaký mladý muž, který si před sebou na tácku nesl velký koláč právě koupené pizzy, do níž se chtěl zrovinka zakousnout. Řehoř sice stále držel pana poslance za flígr, ale byl k němu otočen zády, protože mával do vozovky na projíždějící taxi. Této okolnosti pan poslanec využil a kolemjdoucímu mladíkovi prudkým máchnutím zespodu vyrazil pizzu z rukou, takže pochutina skončila na špinavém chodníku, čemuž se „smějící se bestie“ nemohla dosyta vynasmát. Mladík, jenž se stal další Šaškovou obětí, byl velmi překvapen, zvláště když v agresorovi poznal známého politika a vykoktal ze sebe jedinou větu: „Pane Šašku, já vás mám docela rád, já vás volil, ale tohle nechápu.“ A byla to zřejmě tato věta, pronesená uvědomělým mladým mužem, která přivedla pana poslance opět k rozumu, alespoň částečně. A protože, jak říká Jí Anglosasové, „money talks“ čili česky „peníze hovoří“, začal se svému voliči o překot omlouvat, přičemž vytáhl svou tlustou prkenici a cpal mu do osířelých prázdných dlaní tisícikoruny, kterými chtěl uhradit znehodnocenou pizzu. Řehoř vkládal tyto bankovky zase zpět do poslancovy peněženky, ale ten si je už vzít nechtěl. Nakonec vše spravili asi tři stovky včetně srdečné opilcovy omluvy a mladý muž, jenž přišel v jednom okamžiku o pizzu i o politické iluze, šel dále svou cestou. Nato usadil Řehoř pana poslance do taxíku, a co ještě ten večer tento rádobytihodný politický šašek vyvedl, to se nedozvíme. Pokud jste čekali nějaké poučení na závěr, žádné není. Snad jen to, že žádný volič si nikdy nemůže být jist, co se vlastně z toho „jeho“ poslance nakonec vyklube. A to je velmi, velmi skličující.

Viki Shock

Jen chvíli nato
přišla třetí runda, po
níž se prý podivně
usmávajícímu se
Ivanovi zablesklo
v očích a pak
rozmáčkl v ruce
prázdnou skleničku.
Řehoř se ho
starostlivě optal, jestli
si neporezal dlaň,
a šel zamést střepy.
Netušil, jestli to byla
nehoda či jen opilecký
výstřelek. Ivan se stále
tak podivně usmíval,
jako že to nic není
a objednal další kolo
panáků. Řehoře ale
nějak přešla chuť,
takže si už nedal.
Jakmile Ivan dopil...

Zprávy z přízně

Divoké víno vydává antologii

Literární historie mi dopřála, aby do ní Divoké víno vstoupilo. Dopřála mi otisknout první verše Jiřího Žáčka a vydat první Jirkovu sbírku Ráno modřejší večera. Historie mi dovolila tisknout rudého Karla Sýse, Mistra erotiky. Dějiny si mě vybraly, abych se stal prvním editorem Václava Hraběte,“ píše Ludvík Hess na přebalu Antologie Divokého vína, kterou před nedávnem vydalo nakladatelství Slovart ve spolupráci s Národní knihovnou. „Historie do Divokého vína podstrčila Janu Černou-Krejcarovou, jež se narodila Kafkově přítelkyni Mileně Jesenské. Dějiny fotografie mě jistě pochválí, že jsem otiskl řadu fotografií Pavla Jasanského a Pavla Hudce Ahasvera. Dějiny kresleného humoru mi nahrály Honzu Vyčítala, Vladimíra Jiráňka, Miroslava Bartáka... O těch všech a dalších celkem 212 autorech Antologie Divokého vína vypráví.“

Z těch dalších zmíníme aspoň tři autory internetového pokračování časopisu (www.divokevino.cz), kteří jsou ve sborníku taky zastoupeni: Tereza Šimůnková, Ondřej Lipár a Petr Zemek – dva posledně jmenovaní se objevují i na stránkách Dobré adresy.

šk

Literární
časopis
založený
v roce 1964

DIVOKÉ VÍNO

ANTOLOGIE
1964/2007

slovart

Petr Cincibuch
Miloň Čepelka
Vladimír Čerepková
Jana Černá - Krejcarová
Jaroslav Holoubek
Stanislav Holý
Václav Hrabě
Pavel Hudec Ahasver
Pavel Jasanský
Vladimír Jiránek
Ladislav Landa
Vladimír Merta
Bohuslav Reynek
Zdeněk Rybí
Karel Sýs
Jan Vyčítal
Pavel Verner
Jiří Žáček
a 193 dalších autorů
ve vzpomínkách
Ludvíka Hesse

ANTOLOGIE

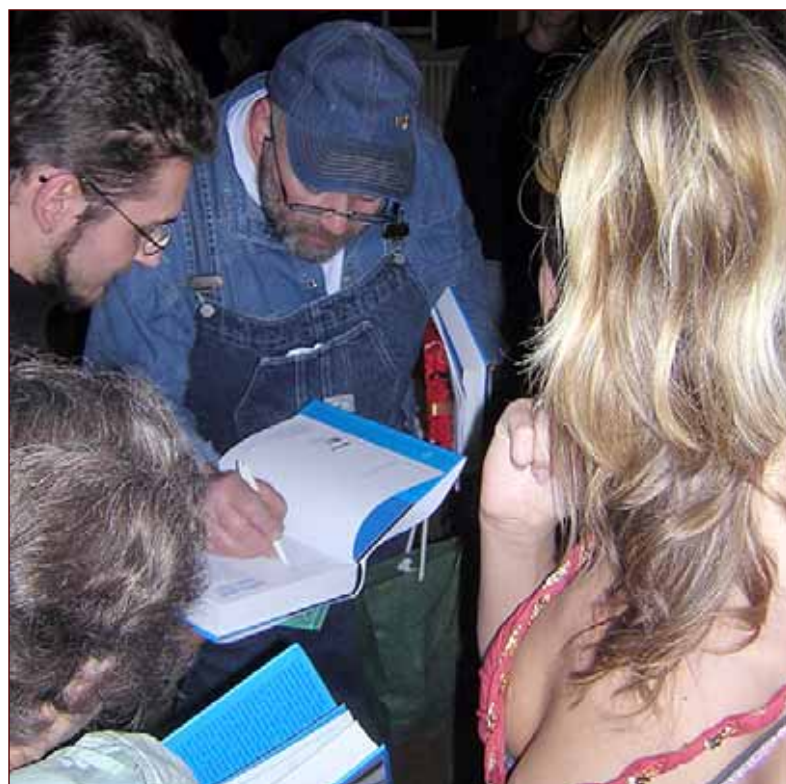
Literární časopis založený v roce 1964

DIVOKÉ VÍNO

1964 2007

V roce 1964 napadlo studenty gymnázia Na Zámečku v pražské Libni vydávat literární časopis. Příhodně jej pojmenovali Divoké víno. Za různého stupně utajení či slávy vycházelo Divoké víno do konce roku 1971, pak vyšel ještě poetický kalendář pro rok 1972 a první číslo ročníku 1972, jež ovšem zůstalo v zapečetěné tiskárně. Za sedm báječných let publikovalo v Divokém víně 360 autorů většinou básničky a prózu, ale i překlady, fotografie, kreslený humor a grafiku. V roce 2002 nastal zázrak vzkříšení. Divoké víno začalo opět vycházet jako internetový časopis www.divokevino.cz. Vždy devatenáctý den v měsíci lednu, březnu, květnu, červenci, září a listopadu v 00.00 hodin se objeví na internetu nové číslo. Výjimku tvoří číslo 27, jež vyšlo 4. února 2007. Šéfredaktor Ludvík Hess si chtěl 27. číslem udělat radost k šedesátým narozeninám. V 27 internetových číslech Divokého vína se prolínají vzpomínky šéfredaktora na historiky šedesátých let a počátku let sedmdesátých proložené konfrontací mládežnické tvorby významných českých básníků a umělců se současnou tvorbou. Jejich díla se setkávají s básničkami a uměním mládežnické a panen současné. Dochází k prázvláštním setkáním šedesátníků s dvacetiletými a jsou to setkání nejen literární a internetová. Staříci zřídka s mladíky, častěji s mladými navazují osobní vztahy. Napíná čtení... Na stránkách 27 čísel www.divokevino.cz publikovalo čtyři stovky autorů, z toho 212 je jich uvedeno v Antologii Divokého vína. Z autorů let 1964–1971 do novodobého internetového časopisu přispívá 31 tvůrců.

Rozhovor

Jaký je to vlastně pocit, být takhle zpovídan a vidět, jak si pak lidé čtou, co jste řekl?

Velmi zvláštní, člověk si kolikrát ani neuvědomuje, co všechno vypouští z úst za nesmysly, a když to pak vidí napsané, může být plešatý, jak chce, a stejně si rve vlasy, protože to najednou vypadá úplně jinak. Ne že by neřekl, co řekl, nebo řekl, co neřekl, ale co řekl, řekl, a řekl bych, že to ne vždýcky říká to, co bylo řečeno, jestli mi rozumíte (*usmívá se*).

Velmi dobře, vyjádřil jste to velice pregnantně. Přesto, když se takhle mediálně projevujete, neláká vás taková možnost sdělit světu nějaké velké poselství?

To tedy opravdu neláká (*směje se*). Víte, zdá se mi, že dnešní svět je Velkými Poselstvími (*rozhodí rukama*) přesycen. Vypouští je skoro každý a nejvíc ti, kteří si myslí, že se to od nich očekává (*mrkne*). Viděl jste v Národním Šrámkový Zvony? (*pozdvihne obočí*) Tam vám jako Obrovskou Myšlenku servírují i repliku, že se dotýčná postava vrací z hospody (*podrbe se za uchem*). On měl ten Wilde svým způsobem pravdu, když řekl, že nesnáší velké myšlenky, protože obvykle mají tak malý význam (*pokývuje*).

Kdy jste se vůbec začal morálkou a literaturou, tedy tématy, která se později stala vaší doménou, zabývat?

Už jako malý kluk jsem si místo hraní si na Indiány a na kovboje raději četl (*vysmrká se*). A pokračovalo to i dál (*mávně levou rukou*). Zatímco mí vrstevníci chodili do skal za městem po sobě střílet (*namíří na mě pravou rukou jako pistolí*), já jsem si pod dutým stromem nebo pod pustým kopcem če-

tl Zločin a trest (*zabije mouchu lezoucí po stole*). Já jsem v podstatě nic jiného neuměl (*smete ji na zem*), protože jsem pořád louskal nějakou knížku (*dupne na ni a rozmázne ji na podlaze*).

Nemáte pocit, že vám tím v mládí něco uteklo?

Myslím, že mi nic neuteklo (*uteče mu voda, ve které vaří brambory*). Co jsem v životě přečetl, to už mi nikdo neodpáře (*odpáře si nit, která mu visí na rukávu*). Na rozdíl od jiných jsem aspoň nebyl grázl (*vztyčí ukazovák*), za to mě nikdo nemůže popotahovat (*popotáhne*).

Přitom se o vás říká, jak jste vůči ostatním tvrdý...

To snad ne (*má kamenný výraz*), vždyť já bych neublížil (*sevrže ruce v pěst*) ani mouše (*zavrtí se a postaví nohu na hnědočervenou skvrnu na podlaze*). Kdo přesně to říká? (*zamračí se*)

Tak se to proslýchá...

To je samozřejmě nesmysl (*kroutí hlavou*), já jsem velmi mírumilovný (*pohvizduje si Marseillaisu*), nekonfliktní, klidný typ (*fuká prsty o stůl*). To ostatní (*pokrčí rameny*) v sobě nemají špetku morálky (*ohrne nos*) a pořád (*dá si nohu přes nohu*) se do mě navázejí (*ohrne uši a pravé obočí*)!

Myslíte si, že mládež je dnes horší, než jste bývali vy?

Ne (*udělá dvojité salto*) (*postaví se do pozoru*) (*upaží*) (*nadechne se*) (*hluboce se předkloní*) (*dotkne se prsty rukou špiček chodidel*) (*narovná se*) (*vydechne*). Asi ne (*vyšpulí rty*) (*projede si rukou vlasy*) (*odkašle si*). Opravdu ne (*odplivne*).

A co morálka na dnešní politické scéně, jak ji vidíte?

Zavře oči. Funí. Povstane. Otevře oči. Slije brambory. Vynese odpadky. Umyje okna. Vyluxuje. Zavolá manželce. Objedná si přes internet nový fotoaparát na dobírku. Napíše báseň. (*Nemám slov.*)

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

3

básniřky
na
zavěr

Jana Štroblová

Lamentace

Básniřka, prozaička, esejistka, autorka knih pro děti a mládež. Narodila se v roce 1936 v Praze. Od poloviny 50. let publikovala verše, publicistické glosy a básnické překlady v Mladé frontě, Literárních novinách, Tváři a dalších; po roce 1989 také v Lidových novinách, Tvaru a Souvislostech. Od poloviny 60. let jsou součástí její tvorby také

knihy pro nejmenší čtenáře, práce populárně naučné a dobrodružné příběhy s problematikou citové a etické výchovy mládeže. V 70. letech pracovala jako redaktorka ve Státním nakladatelství dětské knihy. V letech 1991–93 byla zaměstnána v literárně-dramatické redakci Československého rozhlasu. Roku 1991 spoluzaložila nadaci Spisovatelé za práva zvířat. (medailon převzat ze stránek www.literarnikveten.cz)

3

básničky na závěr

Vrány

Všem přes hlavy přerostlá
smrt prošla v okovaných botách
křik okřikla zatápí i sněhu
hle toť věc:
svět zvránovatěl
břeh se od moří odtáh
uronil horkou slzu ledovec

Kdo mi tak přičinlivě
bere zem pod nohama
Jako by lednímu medvědu tála kra

I zvonů a zvoníků ubývá
dlouho hrana
už nezvonila

Krá

Krá Krá

Běh

Dno dnů
a ještě k tomu dna

žeroucí kosti

hůř než země

žírná syrá všem

osudná
a přece běžíš (běh v útěk změněn)

Běženka ze života - nepohostil ji
neboť ho vděčně zbožně jednoduše
nepřijímala jako hostii

Něco máš na jazyku - je to duše?

Křik

Ortel: Pryč s okřídlení! Zem je dnes město
z mlhy
Strach z přelétavé smrti všechno zakryl ti
Byť to i byly rajky nebo vlhy
jsou odsouzeny k zabítí

Křik-zpěv však doposledka nepřestane
jak klavír z Titaniku: Slyš ptačí tamtamy
bubny žluv

Do pekel potáhnou nebešťané

A kam my?

Popel

Šumava vyšuměla
a Modrava už není modřejší
než Krušné hory ty *jsou* ovšem krušné
Můj věrný hrdina vítr mě tiše konejší:
Bud' v nás větrno

Ještě
Už ne

Také tasené mečíky zahrad se stáhly zpět do
pochvy
když jim popílek setřel z květů i třpyt i břit
snu

Že zde pohazovaly hřívami kopce už jen
mumlavý potok ví

Hříbě krajiny čas proměnil v klisnu

Zima

Sníh mladý šiml než v klidu spočine
pobíhá podzimem a dupe do rzi
Kosti skal
Běl a rez

Už ani oči ne
jen sluch nás vede po krajině s torzy

A měsíc prosinec kdesi v horách zved žezlo
plameny ztracené vatry tam šlehají stále níž

Tak zima je že se i dobro potáže se zlou

Vejdeš-li do tohoto mýtu zkameníš

vstal bezděky z már

3

básnířky
na
zavěr

Kateřina Bolechová

Museum erotismu 2

Výstava autorčiných fotografií bude zahájena
20. března 2007 v 18.00 v literární kavárně
Měsíc ve dne (Nová ulice 3, České Budějovice)
a potrvá do 13. dubna 2007.

OK 766 II.

Co mi to připomnělo ?
snad nácvik spartakiády
v jakési periferní tělocvičně
jen místo kuželů
ukázka manipulace
s kyslíkovou maskou

OK 766 I.

Spí židovská dívka
nad hlavou košer jídlo
pod hlavou manšestr košili

Nad mraky

Jestli tohle za koncem
/nemám strach/
duchny bílé
našich babiček

Pod pěnou Heinekena (Paříž, srpen–září 2006)

Dalida – detail

XXX

Polní tráva
do mramoru
dávno shrabaná
šeptám
vrabčáků ubývá

XXX

V cizí vaně
se svým tělem
/a/ jámy se hloubí

Moulin Rouge

3

básničky na

Hřbitov Montmartre

XXX

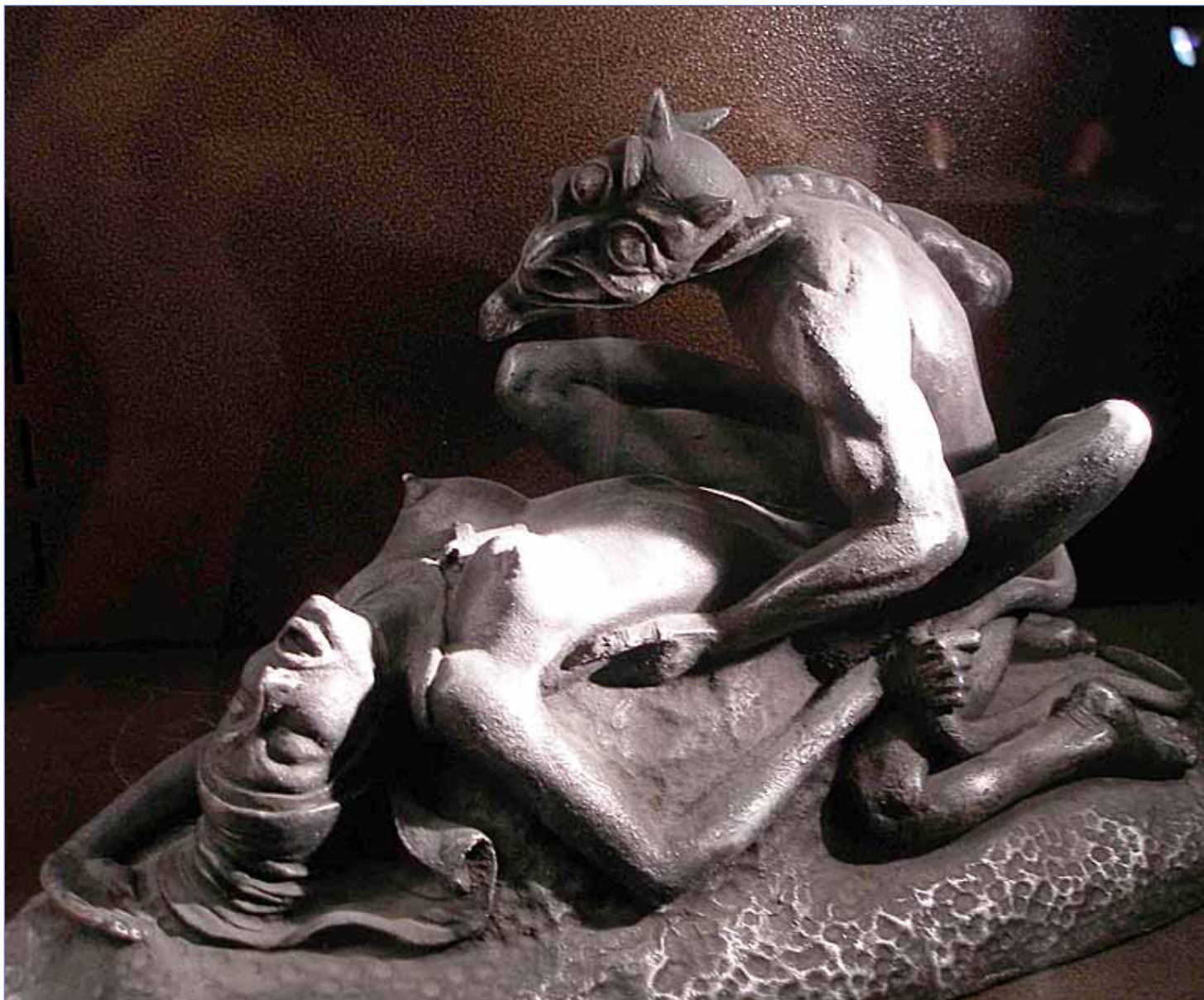
V sedle klíčních
kostí
holubi jezdcí

XXX

Je to jako zastavit orloj
a sáhnout
na zadek apoštolům

XXX

Ráno vytržené ze zubů noci
starý černocho harmonikou signuje
pod obraz ulice
- Zůstal bych tu s baťohem
jen tak
v trávě pohozenej -

Rue de Tertre

Z ramenou kočičích hlav
nasávám hřbety
obnažených knihoven
tak drze
skoro v září

Veřejné OO

Podala mi dveře
abych minci nemusela
močové měchýře všech zemí
spojte se

Museum erotismu
1, 5

Museum erotiky 3

Na břehu Seiny

XXX

Řekl si o cigaretu
dala jsem mu tři
bylo to víc než měl zubů

XXX

Pod schody
v metropolitainu
natažená ruka
jak patník poražený

Muž s holuby

Rodenbach

Vítězný oblouk 2x

XXX

Přikládáme na hranici
a vykoukané stropy
dál nad hlavou
spát?
až za zdí budem

XXX

Z potu pyžama
sleduji unaveného
v šatně pěší zóny
odložen

XXX

Noc matrace ušlá
a zbytek dortu na lavičce
právě nám zapínají hodinky

XXX

Beztvarý spánek se slinou
do našlápnutého kupé
na lžičku pražce
v bivaku kupé
dál i blíž
anorexie kolejníc

3

básnířky
na
závěrwww.barborka.bloguje.cz**Noha**

Kartouz si oblékl fešácké kalhoty, když tu si všiml, že nemá dobře nažehlené puky. Zapnul si želičku i s napařováním a začal na sobě kalhoty žehlit. Přes horkou páru si ani nevšiml, že si užehlil kus nohy! Kartouz asi přijde pozdě na rande. Teda jestli vůbec.

Barbora Baronová

Vystudovala 7leté gymnázium v Českém Těšíně, 12letý obor housle, 3letou žurnalistiku na FSV UK, 2letá mediální studia na FSV UK, 3letou tvorbu textu a scénáře na VOŠJJ při Konzervatoři Jaroslava Ježka a čtyři semestry polonistiky na FF UK. Píše písně, básně, povídky, novely, scénáře a hudbu.

Hraje na housle v několika kapelách – od undergroundu přes folklor po world music – a v symfonickém orchestru při Akademii věd. Živí se psaním reklam, ale dočasně žije v Indonésii. Mívá nekontrolovatelné

Květináče

Bonifác přesazoval kytky tak urgentně, že si k jednomu kaktusu zasadil i prst. Ten se bleskurychle ujal a zapustil kořeny.

Bonifác přemýšlel, jestli bude vypadat příliš trapně, když bude do té doby, než prst vyrostе, vykvete, uzraje, dá plody a uschne, nosit na levé ruce žlutý květináč s opuncí.

Bonifáce přemýšlení tak zmohlo, že si sedl k přesazeným květinám a usnul.

Když se probudil, zjistil, že když mu při spánku klesla hlava, ucho se mu vnořilo do květináče s meduňkou a už se zasadilo.

Bonifác se prohlížel v zrcadle a došel k závěru, že když si vyholí hlavu do lascivního kosočtverce, odpoutá pozornost od dvou bizarních doplňků.

Bonifác si obul boty a namířil si to ke kaďeřníkovi. Celou cestu se těšil, až bude večer co večer uléhat vedle voňavé meduňky.

Mrouskání

Ferdyš si schoval hlavu pod polštář. Přece nebude poslouchat to děsivé kočičí mrouskání pod okny. Jako by někoho na nože brali!

Ráno našli Ferdyše v posteli udušeného a pod oknem rozpůlené dítě.

Jablko

Kodělka si kousl do jablka. Každý den úderem desáté mu začíná pauza a on takhle stojí uprostřed továrny, pozoruje jeřábníci a kouše do jablka.

Sousto rozžvýkal a polkl. Jenže mezitím se jablko zacelilo. Prohlédl si plod ze všech stran, ale stopy po jeho zubech nikde.

Zakousl se do jablka podruhé a ještě sousto nepolkl a jablko už zase bylo celé. Ještě chvíli kousal a jablka pořád neubývalo.

„Doprdele!“ zařval a jablko nakopl.

„Přece nebudu žrát celý život furt jedno jablko!“

Čtyři okurky

Anton si koupil na Starém trhu čtyři okurky. Doma je oloupal a začal krájet. Tu z něj první vyskočil statný chlap a Antonovi jednu vrazil. Anton se svalil na zem a stěží popadal dech. Chlap se zaškaredil a někam utekl.

Anton se vyškrábal nahoru, zavrtěl nechápavě hlavou a zakrojil do druhé. Ale i z ní vyskočil mohutný chlap, Antonovi ubalil a zmizel oknem ven. Anton se jen tak tak zachytil stolu. Teď už se Anton naštval a rozkrojil kvapně třetí okurku, pevně rozhodnut, že teď už se zmlátit nenechá.

Jenže tentokrát byl chlap ještě mohutnější a statnější než oba předchozí a Antonovi natáhl takovou, že prosvístěl pod stolem až ke dveřím. Chlap ho zlostně překročil a třísknul dveřmi.

Anton po chvíli vstal a rezignovaně zakrojil do čtvrté okurky. Napuchlá huba ho už pěkně páčila. Ale co už.

Ze čtvrté okurky vyskočil obr. Antonovi se podlomila kolena. Tak tenhle ho dozajista zabije. Ale obr se k ničemu neměl a jen rozpačitě přešlapoval. Když to trvalo už víc jak hodinu, Anton se osmělil a vylezl na stůl a vrazil obrovi facku. V očekávání konce světa Anton seskočil dolů a zalezl pod gauč. Obr ale jen otevřel dveře a kvapně vykročil na ulici.

Ten svět je teda divný, poškrábal se Anton na hlavě a nalil do okurek octa. Čím to, že člověk ve čtyřech okurkách narazí na tři sadisty a jen jednoho masochistu?

**záchvaty smíchu a radosti, miluje svůj Těšín
a svoje Beskydy, taky avokádový džus,
francouzského buldočka Cyrila, jednoho
cimbalistu, Antonína Dvořáka, Gauguinův obraz
Dívka s mangem, Umberta Eca a ruskou
literaturu, hluboké tóny na violoncello, prudký
vítr a mátu. Muwi ponaszymu.**

Vosa

Přiletěla vosa k jednomu žlutočernému pruhovanému železničnímu kandelábru a začala mu spílat, že tu jen prachšprostě, zbytečně a bohapustě tvrdne, místo aby s ní navázal milostný poměr.

Kandelábr neměl nervy poslouchat ty trapné žvásty. Navíc mu jeho přirozenost stejně nedovolovala se pohnout. Vosa mu vyčetla, že není ani schopen hádky či názorového odporu.

Jen počkej, voso, vzápětí tudy projede rychlík na Budějice. To bude teprve komunikační střet!

Prso

Bylo jedno prso a to se vyvyšovalo nad to druhé. Bylo natolik dominantní, že přinutilo to druhé, aby se přesunulo Hermíně do oblasti břicha a stalo se i vizuálně subdominantní.

Oblečená Hermína teď vypadá jako velbloud shora.

Vyholený

Na jeho vyholené hlavě se odráželo vycházející slunce. Jestli mu do večera nevyrostou vlasy, bude se na jeho lebce odrážet i slunce zapadající.

Vana

Byla tak strašně unavená, když na sebe někdy nad ránem pouštěla sprchu, že se únavou pozvolna roztekla do výlevky. Leč měla příliš velkou hlavu, a tudíž neprošla skrz celá. Tak je teď nepochybně odsouzena k rozsednutí tlustým zadkem Heleny B., která se zásadně nedívá, jestli je vana po koupeli už zcela vylidněna.

Pampeliška

Chytila se jednoho semínka pampelišky a rozletěla se vzhůru k nebi. Minula pekárnu pana Jeřábka, radnici i kostelní věž. Blížila se ke skalní vyhlídce a tam stál myslivec. Ne, jeho minout nemohla. Vždycky se jí moc líbil v tom zeleném kabátku. Zamávala na něj a on vzal pušku a sestřelil ji. Škoda, že i přes to, jak blbě vidí, má tak intuitivně přesnou mušku. A to ho chtěla jen pozdravit.

Tep

Srdce letícího kolibříka tepe tak rychle. Až 1200 krát za minutu. Pořád ta ta ta ta ta ta ta ta ta ta... V morseovce říká: E I H a taky S. Erb, iris, hrachovina, sobota. EIHS. HEIS. SEHI?

Lidské srdce je monotematické. Akát. Akát. Akát. Pořád se otevírá světu a lásce. Pořád křičí áááááá. Jako pusa u zubaře, když vrtačka zajede do nervu.

Kořen

Našla jsem v lese starý kořen. Vyklátil ho čas už před dávným časem, ale on se pořád ještě držel života.

Na louce jsem rozdělala oheň a kořen do něj hodila. Chvilí hořel modravým žářem. Náhle praskl a z jeho nitra vyskočily jiskry. Jen vteřinu zazářily oproti setmělému nebi banálním revuálním nápisem I love you a výstup zakončila ohňostrojevá exploze do tvoru srdce. Zase byla tma.

Ano. Dřeva obvykle touží po finální krema-ci. A tenhle za to náležitě poděkoval.

Jazyk

Olízla si jazykem pusu. Byla celá od šlehačky. Každý normální člověk do dortu kousne, jen ona do něj musela ponořit celou hlavu. Prý pro ten niterně dortový pocit.

Glóbus

Na stole stál starý glóbus. Už třetí den mi dělal starosti. Vodní plocha začala trpět inkontinencí a Tichý oceán se začal nepravidelně povodňovat. Kam s ním? Vždyť je to má láska...

Žába

Na měsíci seděla žába a teskně kuňkala. Raději zatáhla závěsy. Ne, dnes se na měsíc dívat nebude. Vždyť se jí žáby fyzicky přičí. Panečku, a co teprve, kdyby jí skočila do hrnku s mlíkem!

Usmála se. Nene, do mlíka jí neskočí. Vždyť ho ani nemá! Štítí se ho ještě víc, než té žáby!

Ta je ale vybírává, co?

Automat

Vhodila dvacku do automatu na Colu. Vypadl z něj ugandský běželec. Co teď s ním? Asi si ho vezme za muže, aby mu zlegalizovala jeho vpád do české reality.

Metař

Zuřivě brázdil metacím vozem plochu Hlavního nádraží. Za dnešní službu přešel osmadvacet křupek, dvoje brýle, troje noviny, jeden tuňákový sendvič, šest vytroušených lístků a paty jednoho spícího bezdomovce. Tím jeho práce nabyla lidský, leč trochu nehumánní rozměr.

Kopce

Ty kopce vypadaly jako ležící nahá žena. Přál si, aby se jednou probudila.

Když se tak stalo, zbaběle uprchl do zahrady.

Šála

Přemýšlela, proč si vzal tu kostkovanou šálu. Byl celý pihatý a kostky s puntíkama prostě neladí.

Samozřejmě. Byl to jeho protest proti soudobému módnímu diktátu. To by se dalo omluvit. Ale o čem vypovídalo to, že kromě kostkované šály na sobě nic jiného neměl?

Půjčila mu aspoň pár bílých ponožek, aby ji mi strhával pozornost od jistých partií, následkem čehož nezískal přezdívkou exhibicionistické prase, ale nevkusný šmejdl.

Lodička

Každé ráno jezdí malý Otakárek na trase Hradčanská-Flóra a vozí si dubovou lodičku v kapse. Hmmm, to je nádhera. Tiše ji mačká v dlani.

A mezi Malostranskou a Staroměstskou se mu ta lodička vždycky mění na ponorku. Ale ví to jen on a jeho ručka v kapse. A nikdy to nikomu neřekne.

Smíšek

Janiče

Janička se vždycky řehkala na celé kolo, ale teď to trochu přehnala. Svým vlastním smíchem se zalkla a vdechla přitom otakárka fenyklového.

Tři dny ji bouchali do zad, než ho vykašlala, následkem čehož se proslavila.

Potom se z ní stala filmová hvězda, vdala se za mongolského ropného magnáta a porodila mu 4 potomky. Děti se v raném věku proslavily tím, že po hlavě skákaly přes švihadlo zavěšené u samého stropu moskevského národního cirkusu.

Jak je to možné, nikdo neví.

Vítr

Ochladilo se a zvedl se silný vítr. Nejdříve jí odnesl vlasy, pak ústa a oči. Pak ještě jednou povyl a odvál jí prsa. A tak se z ní stal plešatý, němý, slepý muž.

Koleda

Bylo strašné horko. Leželi a lepili se k sobě. Na zádech se jí rozpouštěla zmrzlina. Ve vlasech taky. Aby se schladili, pouštěli si kole-dy. Až budou Vánoce, ona bude pryč. Bude padat sníh a jemu bude zima. Pošle mu vyhřátý kamínek z moře jako on kdysi jí. Bude ho hřát v dlani a na hlavě mu vyrostou petrklíče. To bude krásné jaro. Bude, bude.

Žába

Můj milý má prý v břiše žabu, protože pořad musí pít. Jó, jenomže to se plete. Ve skutečnosti tam má terasovitá rýžová políčka, která mu obdělávají malí Indonésané s rákosovými klobouky.

Můj milý bude mít letos dobrou úrodu.

Kupé

Seděla sama v kupé jen se svým batohem. Její tvář se odrážela v okně, venku už byla tma. Odraz se prolínal do krajiny. Ona se prolnula do krajiny.

Do prázdného kupé přistoupil muž. Na sedadle ležel batoh a v okně se odrážel pár zelenomodrých očí. Muž strachy zešílel. Rozpřáhl se a pivní láškou okno rozbil.

Kotník

Dívala se na svůj ladný kotník. Pak pohlédla vzhůru a všimla si, že i muž naproti si je jí kotník zálibně prohlíží. Tak zase sklopila oči, a dokud muž nevystoupil, společně se kochali její krásně tvarovanou nohou.

Ještěrka

Po stěně běhá ještěrka. Vyplazuje jazýček. Oblízne se a spolkně se. Takhle mizí ze světa jedna po druhé.

Kohoutek

Kolem trati byla spousta polorozpadlých domů a dřevěných chýší. Stařík tam prodával slepice v kleci a proutkem pásl kohoutka. A pak tudy projel rychlovak a staříkovi toho kohoutka přejel. Ale stařík si toho nevšímal a ještě pár dní jen tak máchal proutkem a pásl vlakové návštěi.

Lodička v láhvi

Každý den si chodila kupovat vodu k panu Kodokovi. Jednoho horkého dne jí daroval lodičku v láhvi, kterou pro ni postavil.

Ale ona se urazila, poplašená z amerických filmů, a nařkla ho ze sexuálního harašení.

Pan Kodok zavřel krámk a odstěhoval se z města.

Andula

Venku mrzo. Dýchl na sklo a vyškrábal tam jeden z těch vulgárních obrázků. Až zítra ráno Andula vstane, bude už konečně vědět, co po ní chce.

Slina

Ponořila se do sopečného kráteru a vynesla mu ven kámen hořící jako její srdéčko. Nebylo těžké od něj chytnout. Za chvíli hořel celý Bandung, celá Jáva, celá Indonésie, celý svět, celý vesmír, dokud na to všechno

shora Bůh neplivl a neuvedl zase do původního stavu.

Mango

Ponořila prsty do vychlazeného manga. Hladilo, jako hladívá jeho jazýček, když jí z prstu olizuje čokoládu. Nemůže na něho myslet.

Postel

Milovala, když mohla na své posteli skákat jako blázen. Ale jednou to pružiny nevydržely a ona se propadla do minulého úterý. A pak v té posteli musela čekat do příští středy, až zas bude po té posteli skákat jako blázen a tou protrlou matrací proleze zpět.

Zvědavka

A pak byla jedna strašně zvědavá babka, a ta furt čuměla z okna ven na silnici, až do té silnice vyčuměla díru. A pak se strašně bavila tím, jak do té díry padají lidi, a tak intenzivně na ně čuměla, že i ti lidi z toho místa odcházeli a měli v těle vyčumělé díry.

První

Pan Pertama byl vždycky ve všem druhý. Ve škole, v plavání, ve hře na housle, na obědě dostával jídlo až po panu Bilangovi a i u své ženy byl až za francouzským buldočkem Mudahem. Naštěstí u sebe je vždy na prvním místě. Dokonce hned dvakrát. Pan Pertama totiž trpí schizofrenií.

Hitam a Haus

Pan Hitam a pan Haus se neměli rádi. Bohužel to byla siamská dvojčata, a protože byli celý den spolu, pořád se hádali. Když jeden křičel, druhý si chtěl zacpat uši, ale ten první mu nepůjčil druhou ruku. A naopak.

Lodička

Po moři se kymácela lodička a na palubě vezla dvacet dětí. A když doplula do přístavu, bylo těch dětí už 22. A nikdo neví, jak se tam vzaly, ale na břehu si je rodiny už mezi sebou nějak rozebraly, že žádné nezůstalo nazmar. Patnáctý nebo šestnáctý potomek, vždyť už je to jedno.

Míč

Byla jedna žena, a ta milovala fotbal, že jednou z té lásky spolkla míč a taky fotbalovou branku. Bohužel to bylo během zápasu 6. fotbalové ligy, a protože byla ze Žukova, tak Žukov kontumačně prohrál 15:0 a žukovský brankář dostal navíc červenou kartu, protože se tomu všemu ještě blbě smál.

Stromeček

Celé dva měsíce si myslela, že je těhotná. Až na ultrazvuku zjistili, že jí v břiše roste stromek z pecky, kterou omylem spolkla ve švestkovém koláči, když její muž zařval Góll!, během prodloužení, poté, co Češi vstřelili branku Slovensku během jednoho z těch veledůležitých utkání, které ji vůbec nezajímaly. Tak snad příště.

Tank

Byl jeden klokan, a tomu se vešel do kapsy celý tank. A i když byl tomu klokanovi ten tank úplně k ničemu, tak ho stejně nosil. Protože to už je něco, když se vám do kapsy vleze tank.

A pak přišli vojáci, do toho tanku vlezli a slavnostně z něj vystřelili. A ten klokan se zaradoval, když zase odešli, neboť tank byl hned o jednu kouli lehčí. A hned se mu ten tank v té kapse i líp nosil.

Žabička

Do ruky jí pomalu trubičkou vtékala infúze. A pak se tou trubičkou prosmekla i malá žabička a vplula jí do těla. Ta se má! Ta toho uvidí!

Ručník

Paní Cinta se zamotala do ručníku a vylezla na zápraží. Zablesklo se. Paní Cinta se lekla, že došlo ke zkratu na její nové varné konvici. Otočila se a chtěla vběhnout do domu, ale dům nikde nebyl. Paní Cinta teď bude muset dojít v ručníku na policejní stanici a nahlásit ztrátu domu.

Škoda, že si na zápraží nevzala aspoň papuču. Tak musí dojít na stanici bosky.

Polknout se

Pan Perut byl zase zvědavý, jaké to je, polknout sám sebe. Tak začal od ruky, přes nohy, až se polkl i s hlavou. Jenže teď je mu pěkně blbě. To je též nápad, sežrat se celý, s kostmi a ještě naráz. Pěkně si teď leží v žaludku.

Kuličky

Mrzlo. Ukousla si prst a nechala krev stékat. Ale než kapky dopadly na zem, proměnily se v krásné rudé kuličky. A ona si je pak posbírala a navlíkla jako korále. A ony se pomalu roztékaly a krev jí stékala za výstřih.

Chuť

Řekl, že na ni dostal chuť, tak se celá pomazala kečupem, obalila nastrouhaným sýrem a obložila houskama. Jenže on neměl kečup rád, tak se šla umýt, namazala se marmeládou a pak už bylo vše v pořádku.

Levé prso

Tak ho milovala, až jí z toho začalo divoce růst srdce, a následkem toho i levé prso. Za chvíli se už nevlze do dveří.

Káva

Mlela kávová zrníčka a tak se do toho zabrala, že do kafemlýnku nasypala i knoflíky, hřebec, rtěnku, krabičku paralenu, čtyři akvarijní rybičky, granule pro Cyrila, kalafunu a tři tkaničky. Ještě že kafe nepije.

Housličky

Byly jedny housličky, a protože měly ruce, hrály samy na sebe. Ale protože byly mladé a rozjívené, často si samy i rozlaďovaly kolíky. A pak jednou přišel jeden slon, co je už nemohl poslouchat, a normálně je rozsedl. Ale jako že omylem.

Deštník

Bláznivka se schovala za deštník, a pak foukl vítr a ten deštník zaklapnul. A ona prostě nikde nebyla. Ani před deštníkem, ani za ním. Jen když to paraple pak roztáhli, vypadla z něj temně fialová paruka. Fúj, ta babička měla ale vkus.

Liška

Jedna liška se tak strašně bála, že ji zastřelí myslivec, že se stala kočkou a naučila se střílet. Ale pak ji hryzla jedna myš a liška dostala vzteklinu a pak ji ještě přejel kombajn.

Jazýčky

Tak moc se milovali. On byl na severní západní čtvrtkouli, ona na jižní a východní. A pak si volali a jejich jazýčky se střetly kdesi nad Pákistánem. A pak, když chtěli zavěsit, museli čekat, než se jim ty jazýčky zase namotají zpátky a každý do své pusy.

V příštím čísle (vychází 1. dubna 2007)

najdete:

Po jedné povídce od:

Petra Štengla

Martina Vokurky

Otto Hejnice

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!